

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 2 OCTOBER 1929

No. 718

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoofweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

1 OCTOBER 1929.

In den toestand van de geldmarkt kwam geen verandering; ook niet door de verhooging van het Engelse bankdisconto en dat van verschillende andere circulatiebanken of de nadering van de maandswisseling, daar de sterke positie van De Nederlandsche Bank geen aanleiding geeft om een verdere aantrekking van de geldkoersen, die reeds geruimen tijd vrijwel gelijk zijn aan het officieele banktarief, te doen verwachten. Ook bleef de geldvraag hier vrijwel stationnair en eerder minder groot dan men gedacht had. Mocht de geldbehoefte van de maandswisseling binnen normale grenzen blijven, dan kan men aannemen, dat voor de eerste weken althans, een verhoging van het tarief van De Nederlandsche Bank zal kunnen achterwege blijven. Particulier disconto noteerde $5\frac{5}{16}$ à $5\frac{7}{16}$ pCt. De prolongatierente schommelde tusschen 5 en $5\frac{1}{2}$ pCt. De callrente noteerde ongeveer 4 pCt. en steeg op den ultimo slechts tot $4\frac{1}{4}$ pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een stijging van f 33.2 miljoen te zien. Deze stijging komt voor het grootste gedeelte voor rekening van meerdere credietischen van den Staat. In de afgelopen week werd een bedrag van f 31 miljoen aan schatkistpapier rechtstreeks bij de Centrale Credietinstelling ondergebracht. De beleeningen vertoonen een vermeerdering van f 8.5 miljoen. Het renteloos voorschot aan het Rijk blijkt met f 3.3 miljoen te zijn toegenomen.

De goudvoorraad der Bank bleef weder vrijwel onveranderd. De zilvervoorraad daalde met f 500.000. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans klommen resp. met f 2.4 miljoen en f 7.3 miljoen.

De biljettencirculatie nam met f 48.9 miljoen toe. De rekening-courant-saldi stegen met f 4.4 miljoen.

Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 22 miljoen minder dan verleden week. Het dekkingspercentage is nagenoeg 53.

* * *

Op 1.1. Donderdag is eindelijk de langverwachte discontoverhoging in Londen, werkelijkheid geworden. Zoodra bekend werd, dat de Bank of England haar disconto met een vol procent had verhoogd, liep de Dollar-notering daar te lande — welke notering verreweg de voornaamste is en aan het verloop waarvan steeds de meeste aandacht wordt geschonken — van $4.8507\frac{1}{2}$ terug tot 4.8560 ; hierop volgde een reactie tot 4.8525 om tenslotte op 4.8540 te eindigen. Het Pond hier kwam van $12.08\frac{1}{2}$ op 12.10 , gestimuleerd door speculatieve aankopen. Waar echter de posities door de ultimo-geldbehoefte niet konden worden aangehouden — voor het overnemen van ééndaags Ponden werd $\frac{1}{4}$ c. uitbetaald — liep de koers door realisaties weder snel terug op $12.08\frac{15}{16}$; heden werd weder op $12.09\frac{1}{2}$ afgedaan. Dollars kwamen van 2.4925 op 2.4910 en sloten op 2.4915 . Merkwaardigerwijze heeft de Parijsche koers in Londen niet op de disconto-verhoging gereageerd. Van $123.86\frac{1}{2}$ werd de koers zelfs vaster: $123.82\frac{1}{2}$; het slot was weder $123.82\frac{1}{2}$. Er is ook weder goud naar Parijs gezonden.

Hier kwam de Francs-koers — door het vastere Pond medegenomen — van $9.75\frac{3}{4}$ op $9.76\frac{1}{2}$. Markten veranderden slechts weinig 59.37 , $59.38\frac{1}{2}$, $59.37\frac{1}{2}$ (tegen Ponden $20.36\frac{1}{4}$, $20.36\frac{1}{2}$). Belga's waren heden zeer gezocht en kwamen van $34.65\frac{1}{2}$ op 34.69 . Ook de Scandinavische circulatiebanken hebben haar disconto verhoogd; de koersen waren alle wat hooger: Denemarken 66.43 , Oslo 66.44 en Stockholm 66.79 . Zeer flauw was Canada: $2.46\frac{1}{2}$ (tegen Ponden $4.90\frac{1}{4}$); later verbeterde de koers tot $2.47\frac{1}{2}$.

Het iets duurdere geld en de disconto-verhogingen beïnvloedden ook de termijnmarkt; het agio van $\frac{1}{4}$ cent voor éénmaands Ponden maakte plaats voor een klein disagio. Maandsdollars, die 6—5 cent onder kassa noteerden, kwamen op pari.

LONDEN, 30 SEPTEMBER 1929.

De Bank van Engeland heeft verleden week Donderdag haar disconto met een vol procent tot $6\frac{1}{2}$ pCt. verhoogd. Het zal eenige dagen duren voor het effect daarvan heeft doorgewerkt, daar het einde van de maand en kwartaal met zijn grootere geldbehoefte in verschillende centra den invloed der verhoging camoufleren.

Hier was geld verleden week over het geheel vrij gemakkelijk en nu en dan zelfs zeer goedkoop. Men vreesde echter voor duur geld op heden, daar een groot bedrag aan schatkistpromessen, die nog in December vervallen, vandaag moest worden opgenomen. Geld was dan ook zeer gezocht en schaarsch, maar dank zij ruime speciale aankopen van wissels kan de markt het zonder een beroep op de Bank stellen.

De discontomarkt stelde den koers na de verhoging op $6\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{16}$ voor December- en op $6\frac{3}{16}$ — $6\frac{1}{4}$ pCt. voor Januariwissels.

HET VRAAGSTUK DER SCHEEPVAARTPROTECTIE.

I.

Het mag als vaststaand worden aangenomen, dat de grootte der wereldtonnage de behoeften van het goederen- en passagiersverkeer over zee verre overtreft. Er is een teveel aan scheepsruimte, dat echter moeilijk in een concreet cijfer is weer te geven. Zeker is het te simplistisch om, zooals veelal geschiedt, zonder meer te vergelijken de toeneming van de wereldvloot vanaf 1914 (49.089.552 B.R.T.) tot heden (68.074.312 B.R.T.), welke 38.6 pCt. bedraagt en daarnaast te stellen de vermoedelijke toeneming van den wereld-overzeehandel, welke veelal op hoogstens 10 pCt., vergeleken bij die van 1914, geschat wordt om vervolgens te concluderen, dat 25 à 28 pCt. van de wereldvloot overbodig zou zijn.

Om te kunnen nagaan hoezeer de verkeers- en vervoercapaciteit gestegen is, komt het immers naast de quantiteit evenzeer aan op de qualiteit, de samenstelling en het gebruik van de vloot. De gemiddelde snelheid van de schepen is toegenomen; door vooruitgang der scheepsbouwtechniek en vooral door het steeds meer in de vaart brengen van motorschepen is de benodigde machineruimte verminderd ten gunste van de laadruimte; door verbeterde outillage in vele havens is het laden en lossen versneld; de handelswegen zijn in sommige opzichten verlegd; de samenstelling van de vloot is gewijzigd; de tankschepen vormen een veel grooter percentage dan voorheen; verscheidene categorieën van schepen nemen geen deel aan de internationale vracht- en passagiersvaart; een deel der Amerikaanse vloot is opgelegd en niet bruikbaar voor de moderne oceaavaart; de moderne schepen hebben gemiddeld een langeren levensduur; het percentage verliezen door ongevallen is afgenomen, etc. Met al deze factoren en hun invloed op het totaalcijfer moet worden rekening gehouden.

Anderzijds is het uiterst moeilijk een juiste statistiek op te stellen van de ontwikkeling van den overzeehandel na den wereldoorlog; voor de scheepvaart is niet de waarde van dezen handel van belang, maar het gewicht en de omvang van de lading, die vervoerd moet worden. Het vervoer van grondstoffen, waarvoor veel scheepsruimte geëischt wordt, is bijv. relatief afgenomen, dat van half- en eindfabrikaten, waarvoor met minder ruimte kan worden volstaan, is relatief toegenomen. Vele gegevens hieromtrent zijn echter slechts onvolledig en oncontroleerbaar voorhanden. Iedere raming is dan ook min of meer aantastbaar.

Ondertusschen wordt het bestaan van een overvloed aan scheepsruimte niet ontkend. De ongunstige toestand van de scheepvaart in het algemeen, tot uiting komend in het lage vrachtniveau, de geringe rendementen van de meeste scheepvaartmaatschappijen, het veelvuldig varen met slechts gedeeltelijk gebruikte laadruimte, het opleggen van schepen etc. laten geen twijfel open. Zoo niet van een crisis, dan kan toch al sinds jaren van een ernstige depressie gesproken worden, ten spijt van zich telkens voordoende oplevingen van korten duur.

* *

Een van de factoren, die deze wanverhouding tusschen aanbod en vraag naar ruimte versterken, is, naast het heerschende protectionisme, zich uitend in hooge tariefmuren en andere handelsbelemmeringen, de afzonderlijke staatssteun, die in vele landen aan de scheepvaart verleend wordt. Toepassing van het beginsel, dat de nationale handelsvloot met overheids-hulp begunstigd en uitgebreid moet worden, verschert de ongunstige verhoudingen in dit bij uitstek internationale bedrijf. Het kunstmatig bevorderen van de (vermeende) belangen van één land wreekt zich in een bedrijf, dat zoo afhankelijk is van de econo-

INHOUD.

	Blz.
HET VRAAGSTUK DER SCHEEPVAARTPROTECTIE I door <i>Mr. H. E. Schéffer</i>	880
De ontwikkeling van het landbouwcredietwezen door <i>Mr. O. Gezelle Meerburg</i>	881
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De buitenlandsche schulden der Donaulanden door <i>K. von Buday</i>	883
AANTEKENINGEN:	
Londen 6½ pCt.	884
Provinciale en gemeenteleningen	886
Emissiebedrijvigheid in de Vereenigde Staten	888
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederlandsch-Indië	889
Het prijsverloop van groothandelsartikelen gedurende het derde kwartaal van 1929 I	890
De fusie tusschen de Deutsche Bank en de Diskontogesellschaft	894
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	895—902
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen. Wisselkoersen. Goederenhandel.	

mische politiek, die in de diverse landen gevolgd wordt.

Het zijn dan ook niet zuiver commercieele doeleinden, die gewoonlijk tot het verleenen van bescherming aan de scheepvaart aanleiding geven. Van oudsher heeft men zich hierbij behartiging van nationale belangen voor oogen gesteld. Deze belangen kunnen vele zijn.

Bevordering door mailsubsidies van geregelde verbindingen tusschen moederland en koloniën en van geregelde diensten met andere overzeesche gebieden, waar een groot aantal landgenooten gevestigd zijn, stond reeds vroeg op den voorgrond.

Het met staatssteun tot ontwikkeling brengen van een nationale koopvaardijvloot is voorts als een belangrijk onderdeel beschouwd bij de toepassing van een geheel systeem van nationale bescherming; door den in- en uitvoer van en naar overzee zooveel mogelijk met eigen schepen te doen geschieden tracht men zich ook in dit opzicht onafhankelijk van het buitenland te maken en de met dit vrachtvervoer behaalde winsten aan het eigen land ten goede te doen komen.

Ook bij het streven naar economische expansie is steun aan de scheepvaart een gebruikelijk hulpmiddel. Een schip geeft als het ware een verplaatsbare uitbreiding aan het nationaal territorium en het vertoonen van de nationale vlag in vreemde havens opent mogelijkheden voor nieuwe afzetgebieden en verbreding van economische invloedssfeer.

Werkverschaffing ter bestrijding van de werkloosheid kan ook voor de overheid een reden zijn om de scheepvaart te steunen, al is dit motief van meer belang bij het verleenen van staatssteun aan den scheepsbouw.

Tenslotte spelen ook militaire overwegingen bij het beschermen van de handelsvloot een niet geringe rol. Niet alleen, dat men op deze wijze de voorziening in voedsel en in voor de productie noodige grondstoffen in oorlogstijd tracht te verzekeren, ook ten aanzien van troepentransporten en diensten als hulpkruiser kunnen de koopvaardij-schepen een belangrijke hulpkracht van de oorlogsmarine vormen. In verband met het streven naar beperking van wapeniging ter zee wordt in een sterke en omvangrijke koopvaardijvloot een des te grooter defensiebelang gezien.

Over het algemeen kan aan de scheepvaartprotectie een nationaal-imperialistische tendens niet ontzegd worden; vragen van winstmogelijkheden en rentabiliteit zijn niet beslissend, al tracht men natuurlijk zooveel mogelijk verliezen te voorkomen. Beheerschend is de nationaal-politieke gedachte, het nationaal prestige, dat in het vertoonen van de vlag in de zeeën en havens der wereld beseft wordt. Sterker dan eenige andere industrie, noodwendig aan een bepaalde plaats gebonden, spreekt de scheepvaart tot de

nationale verbeelding, die in het varen naar vreemde landen een bewijs van volkskracht en ondernemingsgeest ziet. Dat het kunstmatig ophouden van dit prestige echter de schatkist op groote sommen te staan komt, een gestagen druk uitoefent op de belastingbetalers en onbeschermden industrieën en de ontwikkeling van gezonde internationaal-economische verhoudingen in den weg staat, wordt voorbijgezien.

Werd ook vóór 1914 reeds in allerlei vorm en op min of meer uitgebreide schaal bescherming aan de scheepvaart verleend, de door den oorlog in het leven geroepen nooden hadden in bijkans alle zeevarende landen vergaande staatsbemoeiing ten gevolge. Zoo stond bijv. ten tijde van den wapenstilstand een geallieerde en neutrale tonnage van niet minder dan 30.000.000 d.w. ton, bestijkt ongeveer 90 pCt. van de voor oceaandienst beschikbare schepen der wereldvloot, onder geregelde controle, wat betreft route en lading, van de Allied Maritime Transport Council. De groote verliezen, veroorzaakt door den duikbootoorlog, waren mede aanleiding, dat verschillende staten voor eigen rekening tot aanbouw van nieuwe schepen overgingen, welke vervolgens als staatskoopvaardijvloot in de vaart werden gebracht. In Juni 1922 bevond zich nog 10.400.000 B.R.T. aan scheepsruimte in staatsbezit. Naarmate de tijden echter weer normaal werden en bovendien de staatsexploitatie in gewone omstandigheden allesbehalve een succes bleek, werden de staatsvloten geheel of in gedeelten geliquideerd: de Britsche reeds tusschen 1919 en 1922, de Fransche volgde eenige jaren later, evenzoo de Portugeesche. De Australische Staatsvloot is, gepaard gaande met aanzienlijke verliezen op den verkoop geleden, eerst in 1928 opgeheven, terwijl thans nog staatsvloten van eenigen omvang bestaan in de Vereenigde Staten, Canada en Rusland. De Amerikaanse staatschepen worden echter in de laatste jaren geleidelijk aan particulieren verkocht. Terwijl de United States Shipping Board in November 1921 niet minder dan 8.080.000 B.R.T. bezat, is deze vloot thans verminderd tot 3.343.000 B.R.T., waarvan bovendien een groot gedeelte is opgelegd en wegens verouderd type en materiaal wel nooit meer in de vaart zal worden gebracht. De Canadeesche Staatsvloot omvat thans nog 312.000 ton d.w. Een denkbeeld van de verliezen door beide vloten op de exploitatie geleden geeft het volgende staatje:

Verliezen Canadeesche Staatsvloot. Verliezen U.S. Shipping Board.
(zonder interest en afschrijving).

1924	\$ 1.440.880	1924/'25	\$ 30.000.000
1925	948.053	1925/'26	19.600.000
1926	90.159	1926/'27	15.900.000
1927	720.735	1927/'28	16.300.000
1928	1.200.000	1928/'29	10.500.000

Het totaal-verlies sinds de oprichting heeft van de Canadeesche Staatsvloot \$ 58 miljoen bedragen en wordt van de Amerikaanse Staatsvloot geschat op ongeveer \$ 4 à 5 milliard, terwijl op de Australische Staatsvloot een totaal verlies van ongeveer £ 14 miljoen geleden is.

Staatsexploitatie vindt dan ook behalve in Rusland nauwelijks meer aanhang; als tijdelijke noodmaatregel begonnen, wordt zij in de Vereenigde Staten en Canada nog voortgezet, maar ook daar wordt er het tegendeel van uitbreiding aan gegeven.

In anderen vorm is echter in vele landen de onder den druk van den oorlog hernieuwde staatsbemoeienis met de scheepvaart gebleven en systematisch voortgezet, terwijl nieuwe Staten als Finland, Letland, Estland, Polen, Joego-Slavië in de laatste jaren begonnen zijn het tot stand komen of uitbreiden der nationale koopvaardijvloot met staatshulp te bevorderen. Van de protectionistische politiek van de laatstbedoelde en een reeks andere niet nieuwe, maar toch in de scheepvaart niet zoo op den voorgrond tredende landen, als Portugal, Griekenland, Chili, Brazilië, Argentinië e.d. Staten, wier financieele middelen kostbare maatregelen meestal niet veroor-

loven, is behoudens in bijzondere gevallen weinig concurrentie-gevaar voor de internationale scheepvaart te duchten (echter wel lasten en belemmeringen van het vrije verkeer). Des te meer is dit echter het geval met het stelsel van bescherming door groote zeevarende naties, als Frankrijk, Italië, Japan en de Vereenigde Staten toegepast. Bovenal is de Amerikaanse scheepvaartpolitiek van niet te onderschatten beteekenis.

Tot zekere hoogte kunnen vrachtenconferenties en pool's met hare internationale afspraken de concurrentie althans in het lijnbedrijf temperen, maar de duurzaamheid van deze overeenkomsten is niet verzekerd en indien niet rationeele bedrijfsvoering op commerciëlen grondslag, maar nationaalpolitieke wenschen ten doel gesteld worden, kunnen spanningen ontstaan, die internationaal overleg onmogelijk maken. Aggressieve maatregelen van het eene land lokken maatregelen van tegenweer in de andere landen uit. Het protectionistische systeem en de daarmee verbonden onnatuurlijke uitbreiding van de wereldscheepvaartcapaciteit kan op den duur leiden tot ernstige economische conflicten, gezien het feit, dat hier tegenover het ladingaanbod nauwelijks toenemt, de Britsche scheepvaartmacht van geen verzwakking blijf geeft, de Duitse scheepvaart met alle haar ten dienste staande middelen naar expansie drijft en de Scandinavische landen evenals Nederland met alle kracht haar positie op de wereldzeeën trachten te handhaven.

H. E. S.

(Slot volgt).

DE ONTWIKKELING VAN HET LANDBOUW-CREDIETWEZEN.

Het is een bekend feit, dat het coöperatieve landbouwcredietwezen (ca. 1270 Boerenleenbanken, vereenigd in twee Centrale's) een groote vlucht heeft genomen. De middelen, waarover het beschikt, zijn aanzienlijk. Eind 1927¹⁾ bedroegen zij ongeveer f 424 miljoen. En dit zijn dan alleen de middelen der bij de Centrale's aangesloten Boerenleenbanken. Die der „losse" Boerenleenbanken (niet meer dan vijf of zes) laat ik buiten beschouwing; ook die van de Centrale's zelve en van de dochterinstellingen der Centrale's. Met „middelen" bedoel ik hier: deposito's (bij de Boerenleenbanken meestal genoemd spaargelden), creditsaldi in rekening-courant en reserves.

De beteekenis van genoemd bedrag komt duidelijk uit, wanneer men het vergelijkt met de middelen, waarmee het gewone („commercieel", zooals men in coöperatieve kringen veelal zegt) Nederlandsche bankwezen werkt. Volgens eene berekening in „de Raiffeisen-Bode", officieel orgaan der Coöp. Centrale Raiffeisen-Bank te Utrecht, bedroeg dit per 31 December 1927 ongeveer f 1670 miljoen. Als basis der berekening is genomen het overzicht van het Centraal Bureau voor de Statistiek, opgenomen in Van Oss' Effectenboek²⁾. Enkele banken, hierin voorkomende, zijn buiten beschouwing gelaten, omdat zij niet behooren tot het Nederlandsche bankwezen. Dit zijn: de Nederlandsche Handelmaatschappij, de Nederl.-Indische Handelsbank (die tot het Ned.-Indische bankwezen behooren) en verschillende banken, die een overwegend buitenlands karakter dragen (bijv. H. Albert de Bary & Co., Hugo Kaufmann & Co.'s Bank). De tegenwerping kan worden gemaakt, dat deze Banken ook met zuiver Nederlandsche middelen werken, maar hiertegenover staat, dat de andere, wel medegerekende Banken, voor belangrijke bedragen vreemde middelen zullen hebben. Wil men de uitgezonderde Banken toch medetellen, dan komt

¹⁾ De cijfers per 31 December 1928 staan nog niet tot mijn beschikking.

²⁾ Dit overzicht bevat, geloof ik, alle Nederlandsche Banken van eenige beteekenis; de niet genoemde leggen bij de vergelijking geen gewicht in de schaal.

men tot een totaal middencijfer van 2470 millioen.¹⁾

Wil men onder het Nederlandsche Bankwezen ook de spaarbanken (Rijkspostspaarbank en particuliere spaarbanken) begrijpen, dan wordt dit cijfer 3127 millioen.

De middelen van de Boerenleenbanken staan nu tot die van de commercieele Nederlandsche Banken in engeren zin als 424 staat tot 1670 of ongeveer als 1 staat tot 4; tot die van de commercieele Nederlandsche Banken in ruimeren zin als 424 staat tot 2470 of ongeveer als 1 staat tot 6; en tot die van de commercieele Banken in ruimeren zin plus de spaarbanken als 424 staat tot 3127 of ongeveer als 1 staat tot 7½.²⁾

Deze vergelijking illustreert wel duidelijk, dat de Boerenleenbanken inderdaad een factor van betekenis zijn geworden in het bankwezen hier te lande. Wanneer men bedenkt, dat de eerste Boerenleenbank eerst ruim dertig jaar geleden werd opgericht, zal men het met mij eens zijn, dat hare ontwikkeling werkelijk verbazingwekkend is.

De lezer zal zich afvragen, waaraan deze ontwikkeling te danken is. Het is de moeite waard, de oorzaken ervan op te sporen. Ik moge in dit verband de geschiedenis in het kort memoreeren.

* * *

In de tweede helft der 19e eeuw was de boerenstand nog absoluut niet georganiseerd en het landbouwcrediet nog geheel ongeregeld. Hoe daarin op zeer onvoldoende wijze door allerlei handelaren, enz. werd voorzien, zal ik hier ter zijde laten, doch slechts vermelden, dat toen na 1879 hier te lande voor den landbouw een malaisetijd aanbrak, met kracht werd gezocht naar middelen hierin verbetering te brengen.

Beschouwingen hierover in 1886 van het Landbouwcomité en een onderzoek van een Staatscommissie, die daarover in 1888 advies aan de Regeering uitbracht, waren daarvan het onmiddellijk gevolg. Begrepen werd, dat het (commercieele) bankwezen in Nederland in deze geen steun kon bieden. Immers, de landbouw kon de hooge rente, welke de commercieele banken voor door haar verleende credieten moeten berekenen, niet betalen, hetgeen handel en industrie met hare groote en veelvoudige omzetten wél kunnen.

De Staatscommissie van 1886 zeide dan ook in haar advies van 1888 woordelijk het navolgende: „De Staatscommissie wil echter reeds thans niet verhelen, dat naar haar oordeel eene duurzame verbetering van den toestand alleen te wachten is van hetgeen door belanghebbenden zelf zal worden tot stand gebracht.”

Het gevolg van een en ander was, dat eerlang de Nederlandsche Boerenbond de oprichting van Boerenleenbanken (ik bedoel hier, wat men thans noemt „locale banken”; van Centrale Banken was toen nog geen sprake) wist tot stand te doen komen.

Het doel was om den land- en tuinbouw te helpen door de overtollige kasgelden, die vele dier personen dikwijls hebben, voor hen soliede en behoorlijk rentegevend te bewaren en daarvan aan diegenen, die bedrijfskapitaal noodig hebben, dit onder soliede zekerheid voordeelig te verschaffen.

Aangezien de land- en tuinbouwers in een zoo kleine omgeving ten platte lande elkanders draag-

¹⁾ Als middelen zijn beschouwd de bedragen, in het overzicht voorkomende onder de volgende hoofden: gestort kapitaal, statutaire en buitengewone reserve, deposito's, crediteuren en rekening-couranthouders, prolongaties, beleeningen, daggelden, deposito's met onderpand.

²⁾ Deze vergelijking is ten gunste der commercieele banken geflatteerd, omdat zij, naar ik meen te mogen aannemen, hetzij direct, hetzij indirect, aan elkander gelden ter beschikking stellen. Een zeker deel der middelen van de commercieele banken — welk deel is echter niet uit te maken — is dus dubbel gerekend. Bij de Boerenleenbanken kan deze dubbele berekening vermeden worden, hetgeen ik dan ook heb gedaan.

kracht doorgaans goed kennen en de verstrekte gelden hun eigen gelden zijn, zijn de door deze banken verstrekte credieten (die enkel aan leden verstrekt worden) doorgaans uitermate veilig.

Uit den aard der zaak hebben deze banken wel niet een philanthropisch (philantropie is wat anders), maar toch zeker een altruïstisch karakter.

Hare bestuurders — waaronder tal van vooraanstaande personen in den landbouw — genieten dan ook geen bezoldiging noch aandeel in de winst.

Soliditeit en liquiditeit, uitkeering van behoorlijke depositorente en berekening van matige voorschotrente, doch niet het maken van winst zijn doel. Voor zoover er winst gemaakt wordt, gaat deze volledig in het reservefonds.

Toen er zich verschillende van die banken in den lande hadden geconstitueerd, is de gedachte opgekomen, die beweging verder uit te breiden, namelijk door instelling van een centraal punt, waardoor die banken, die overtollig veel geld hadden, dit weer konden ten goede doen komen aan die banken, voor welke daaraan behoefte bestond. En zoodoende is o.a. op 12 Juni 1898 door een zeker aantal boerenleenbanken de Centrale Raiffeisen-Bank van Utrecht opgericht en in 't leven geroepen, waarvan boerenleenbanken de leden vormden, welk ledental in den loop der jaren ook weer aanzienlijk is toegenomen. (Ook de Coöp. Centrale Boerenleenbank te Eindhoven werd omstreeks dien tijd opgericht).

Het doel, dat die boerenleenbanken met de oprichting van de Centrale Banken hadden, was het scheppen van eene instelling voor het onderling uitwisselen van gelden. Tevens werd aan deze Centrale's opgedragen, als zijnde deze onpartijdige lichamen, die belang hadden bij goed beheer der boerenleenbanken, de inspectie en nauwgezette controle van het beheer dier boerenleenbanken.

Dat ook der Regeering de tot standkoming der Centrale Banken zeer sympathiek was, moge blijken uit het feit, dat daaraan van Staatswege jaarlijks eene subsidie werd gegeven van eenige duizenden guldens. En toen bij K. B. van 20 Juni 1906 nogmaals een Staatscommissie voor den Landbouw werd ingesteld en deze den 16den Juni 1911 een speciaal „Rapport betreffende het Landbouwcrediet in Nederland” uitbracht, beëindigde deze haar Rapport met de gecursiveerde woorden:

„Al moge uit haren arbeid blijken, dat, ten aanzien van deze voor den landbouw zoo belangrijke gelegenheid in sommige opzichten nog verbetering valt aan te brengen, zoo kon toch met groote voldoening worden vermeld, dat de richting, waarin zich de zaak beweegt, eene gezonde is, en de ontwikkeling van het landbouwcredietwezen hier te lande krachtig bijdraagt tot de versterking van den economischen toestand onzer landelijke bevolking.”

* * *

Waaraan is nu de sterke ontwikkeling der Boerenleenbanken te danken? Het ligt als het ware in het voorafgaande opgesloten.

In het kort gezegd: aan de behoefte van de land- en tuinbouwers aan speciaal voor hen bestemd crediet, aan de doeltreffendheid, de „efficiency” der Boerenleenbanken en aan hare soliditeit. Dit laatste veroorzaakt den grooten toevloed van deposito's, het eerste de uitbreiding van het aantal banken.

Ik zal deze drie punten zeer in het kort toelichten. De landbouw (ik vat dit woord op in zijn ruimsen zin en spreek dus niet afzonderlijk van de verschillende takken ervan, ook niet van tuinbouw) heeft behoefte aan een eigen credietwezen, dat de speciale credietbehoefte van den landbouw kan vervullen. De landbouw heeft behoefte aan een zeer groote hoeveelheid kleine leeningen en credieten, tegen eene lage rentevergoeding, met een looptijd van zes of negen maanden, soms langer. De vereischte looptijd

convenieert den commercieelen banken niet; een rentevergoeding van 5 pCt. (dit is het gemiddelde, dat de Boerenleenbanken vragen) voor leeningen en debetsaldi in rekening-courant zou haar ook te weinig winst laten¹⁾, en ook de groote kwantiteit van kleine posten trekt de commercieele banken niet aan.

Deze Banken kunnen de credietbehoeften van den landbouw niet bevredigen. Zij hebben er dan ook veel voor gedaan. Vóór de oprichting der Boerenleenbanken verkeerde het landbouwcrediet in een deplorabelen staat.

De ontwikkeling der Boerenleenbanken, schreef ik zoo juist, is ook te danken aan haar doeltreffende inrichting.

Een Boerenleenbank werkt plaatselijk. Bijna zonder uitzondering zijn zij kleine, gemakkelijk overzienbare vereenigingen (gemiddeld hebben zij een groote 150 leden). Alle leden (alleen leden kunnen geld opnemen) zijn persoonlijk aan het bestuur bekend. De betrekkelijke eenvoudigheid van het landbouwbedrijf veroorzaakt, dat het bestuur op de hoogte kan zijn en blijven van hun financieele positie. Dit feit waarborgt een gezonde credietverleening en maakt tijdig ingrijpen bij financieelen achteruitgang mogelijk.

Het is statutair voorschrift, dat geen credieten zonder voldoende zekerheid mogen worden verstrekt. Aan dit voorschrift wordt streng de hand gehouden. Gewoonlijk bestaat de zekerheid in borgtocht. Voor commercieele banken is borgtocht eene ongeschikte zekerheid, want hij vereischt een zeker toezicht op de borgen, dat deze moeilijk kunnen uitoefenen. De besturen der Boerenleenbanken kunnen dit toezicht gewoonlijk wél uitoefenen, want de borgen wonen meestal in dezelfde plaats.

Aan bekendheid van het bestuur met debiteuren en borgen en aan den regel, dat voldoende zekerheid wordt gesteld, is het ongetwijfeld te danken, dat een zeer groot deel der Boerenleenbanken in al de jaren van haar bestaan nog nooit een verlies heeft geleden en dat de verliezen voor het overige zeer beperkt zijn gebleven.

Hiertoe zullen ook medegewerkt hebben de contrôle der Centrale's, waaraan de Boerenleenbanken onderworpen zijn en de voorlichting, die zij van de Centrale's ontvangen.

De organen eener Boerenleenbank zijn: de Algemeene Vergadering, het Bestuur en de Raad van Toezicht. De administratie is opgedragen aan een kassier. Dit is de eenige functionaris, die salaris geniet. Bestuur en Raad van Toezicht ontvangen niets of alleen presentiegeld.

De Kassier houdt een of meerdere malen (al naar de grootte der Bank) zitting tot uitbetaling en ontvangst van gelden. Als kantoor doet gewoonlijk een kamer in zijn huis dienst.

Uitkeering van dividend of tantièmes is niet toegelaten. De winst wordt gereserveerd.

De Boerenleenbank wordt er uiterst goedkoop. De onkosten der gezamenlijke Boerenleenbanken, aangesloten bij de Utrechtsche Centrale, bedroegen in 1927 f 1.816.000, of 0.6 pCt. van het balans-totaal.

De goedkoopere werking der Boerenleenbank wordt mede veroorzaakt door het feit, dat zij vrijwel nooit afschrijvingen behoeven te doen en geen dividend en tantièmes behoeven te verdienen.

De soliditeit der Boerenleenbanken is de groote aantrekkingskracht voor de deposito's. Zij berust op het voorzichtige beheer (waarover hierboven reeds iets gezegd is) en op de onbeperkte aansprakelijkheid van al hare leden voor alle verbintenissen der bank.

De aansprakelijkheid is in den loop der jaren nog verstevigd door de bepaling, dat, als er onverhoopt, bij uittrekking eens een nadeelig saldo mocht bestaan,

¹⁾ In het oog moet worden gehouden, dat de economische positie van den landbouw de moeilijkheid, of in ieder geval de wenschelijkheid van eene hoogere rentevergoeding uitsluit.

het evenredig aandeel in dat dan bestaand nadeelig saldo betaald moet worden. Hierdoor wordt verheinderd, dat leden zich door uittrekking aan bestaande verliezen kunnen onttrekken. De Boerenleenbanken, aangesloten bij de Utrechtsche Centrale, hebben bovendien de mogelijkheid van omslag van een tekort buiten het geval van liquidatie geschapen.

[Er zijn nog verschillende andere factoren, die de soliditeit eener Boerenleenbank versterken, maar de plaatsruimte belet mij hierop in te gaan.

¶ Het is duidelijk, dat een Boerenleenbank een geheel andersoortige instelling is als eene commercieele bank.

De Boerenleenbanken hebben geen aandeelenkapitaal. Echter hebben zij allengs eigen vermogen verkregen. Immers hare gezamenlijke reserve's bedroegen eind 1927 reeds een kleine f 17 millioenen (hierin zijn de reserves der Centrale's natuurlijk niet begrepen).

¶ Als waarborg voor crediteuren hebben de Boerenleenbanken geen kapitaal noodig. Daarvoor is de onbeperkte aansprakelijkheid der leden reeds meer dan voldoende waarborg. De gegoedheid der leden (de practische grens der aansprakelijkheid) overtreft steeds verscheidene malen de totale verplichtingen der Boerenleenbank.

Ik hoop, dat bovenstaande beschouwing, die uiteraard verre van volledig kon zijn, tot beter begrip en meer waardeering zal leiden.

Mr. O. GEZELLE MEERBURG.

Utrecht, September 1929.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE BUITENLANDSCHE SCHULDEN DER DONAULANDEN.

De heer K. von Buday te Budapest schrijft ons:

De groote veranderingen op de kaart van Centraal-Europa van na den oorlog beteekenen niet slechts grensverschuivingen, maar ook diepgaande veranderingen in de economische structuur van dit gedeelte van Europa. De Oostenrijk-Hongaarsche Monarchie was vóór den oorlog één groote economische eenheid, die bijna geheel zelfgenoegzaam was. De vredesverdragen hebben deze eenheid verbroken en de nieuwe staten waren voor de moeilijke taak gesteld binnen hun nieuwe grenzen het economisch evenwicht zoo veel mogelijk te herstellen. Daar de wereldoorlog, de daarop volgende revolutionaire woelingen en de inflatie zeer groote kapitaalverliezen hebben veroorzaakt, was de Centraal-Europeesche geldmarkt geheel uitgeput, zoodat deze landen voor hun economisch herstel geheel op het buitenland waren aangewezen.

Op grond van de gegevens der Centrale Bankinstellingen en van de Ministeries van Financiën was het mogelijk per 31 December 1927 een min of meer volledig beeld samen te stellen van de schulden der Donaulanden, dat wij hieronder laten volgen:

	Hongarije	Oostenrijk	Tsjechoslowakije	Roemenië	Joegoslavie
Bevolk. (in 1000)	93.450	83.833	140.394	294.892	248.501
Staatsschuld:					
Binnenlandsche	91.31	106.8	1.710	375	
Buitenlandsche	592.17	652.17	782.17	2.592.02	
} 1.977.65					
Andere, na-oorlogsche schulden, buiten de staatsschuld	183.47	177.39	70.43	—	—
Schuldenlast per hoofd der bevolking in gulden	103.91	141.82	180.43	150.69	150.95

De eerste geldnemer op de internationale geld-

¹⁾ De Joego-Slavische statistieken geven de binnen- en buitenlandse staatsschuld niet afzonderlijk op; men kan echter van het bovengenoemde bedrag ongeveer 90 pCt. als buitenlandse schuld beschouwen.

markt na den oorlog was Tsjecho-Slowakije, dat de economisch beste deelen der Oostenrijk-Hongaarsche Monarchie in zich heeft vereenigd. Daar Tsjecho-Slowakije in den wereldoorlog slechts „gewonnen” heeft en noch van de gevolgen van een verloren oorlog, noch door revoluties en inflatie heeft geleden, heeft de binnenlandsche kapitaalmarkt zich betrekkelijk snel hersteld, zoodat dit land dan ook de grootste binnenlandsche schuld onder de Donaulanden heeft. De Regeering heeft in het begin van 1928 \$ 25 miljoen aan Amerika terugbetaald, waardoor de schuldenlast met f 4.40 per hoofd van de bevolking werd verminderd. Onder de buitenlandsche staatsschuld zijn overigens ook de z.g. Treaty Charges, voortvloeiende uit de vredesverdragen, opgenomen.

Na Tsjecho-Slowakije, is Oostenrijk in 1923 verschenen op de internationale geldmarkt met zijn groote reconstructieleening van rond f 367 miljoen, die o.a. door Nederland, Engeland, Frankrijk, Italië, Tsjecho-Slowakije etc. gegarandeerd werd. De Oostenrijksche steden, provinciën en privaatrechtelijke instellingen hebben verschillende kleinere en grootere leeningen opgenomen ten bedrage van rond f 180 miljoen. De regeering is van plan om een nieuwe staatsleening van \$ 100 miljoen uit te geven, na goedkeuring van den Volkenbond, de Commissie van Herstel en de landen — waaronder vooral de Vereenigde Staten —, die houders zijn van de z.g. reliefbonds, die zich op £ 25 miljoen stellen. Deze leening zal den schuldenlast per hoofd met f 38.50 verhoogen. Daar Oostenrijk zijn afzetgebieden voor een groot deel heeft verloren en een steeds stijgend-invoeroverschot heeft, is het gedwongen steeds nieuwe buitenlandsche leeningen op te nemen ter vereffening van de passieve handelsbalans, hoewel de ontvangsten uit hoofde van het vreëmdelingsverkeer het deficit verkleinen.

Joego-Slavië en Roemenië hebben tot nu toe slechts staatsleeningen of leeningen met volledige staatsgarantie op de internationale geldmarkt weten onder te brengen. Deze landen, met een betrekkelijk primitieve economische structuur, hebben zulke enorme gebieden toegewezen gekregen, dat zij slechts langzaam op den weg der consolidatie kunnen vooruitkomen. De stabilisatie „de facto” heeft men eerst in Joego-Slavië tot stand gebracht en Roemenië heeft na lange onderhandelingen in het begin van 1929 het eerste deel van de \$ 100 miljoen stabilisatieleening verkregen, die den schuldenlast per hoofd met f 14.40 heeft verhoogd. De privaatrechtelijke instellingen schijnen echter nog niet krachtig genoeg te zijn om zelfstandig credit-operaties op langen termijn op de internationale geldmarkt door te voeren.

Hongarije is eveneens met de reconstructieleening voor het eerst op de internationale geldmarkt opgetreden; deze was echter veel kleiner dan de Oostenrijksche. De Hongaarsche leening was slechts rond f 150 miljoen en werd door geen buitenlandsche staten gegarandeerd. De koersontwikkeling van deze leening van 87 tot 105 (het hoogste punt Juni 1928 in Londen) heeft bewezen, dat een garantie ook niet noodig was. Daar de Hongaarsche staatsleening betrekkelijk klein was, hebben de gemeenten en provinciën, evenals de privaatrechtelijke instellingen een grooter beroep op het buitenland gedaan dan in Oostenrijk. In den loop van 1928 heeft Hongarije nieuwe leeningen ten bedrage van 110 miljoen gulden opgenomen; deze hebben den schuldenlast per hoofd van de bevolking met f 13.70 verhoogd. De leening ter financiering van de „Bodenreform”, ten bedrage van \$ 36 miljoen, die door de Zweedsche Lucifertrust ter beschikking wordt gesteld, vervalt in drie jaren in gelijke bedragen van \$ 12 miljoen. Het bedrag van het volgend jaar werd echter onlangs gediscoteerd door Engelsche bankiers om de door de aanhoudende verstijving van de Amerikaansche geldmarkt veroorzaakte gevolgen tegen te werken. Indien wij deze leening ten volle meerekenen, stijgt de

schuldenlast per hoofd tot f 126.61, dus nog steeds beneden dien van Tsjecho-Slowakije en Oostenrijk.

Tot aan het einde van 1928 werden in Nederland Hongaarsche leeningen ten bedrage van f 21.408.000 geplaatst. Deze leeningen omvatten gedeeltelijk tranches van de grootere Amerikaansche en Engelsche emissies, o.a. de reconstructieleening, stedelijke en pandbriefleeningen, en gedeeltelijk zelfstandige emissies van pandbrieven en obligaties onder welke verschillende kerkelijke leeningen.

AANTEKENINGEN.

Londen 6½ pCt.

De Directie van de Bank of England heeft den vorigen Donderdag een einde gemaakt aan de onzekerheid met betrekking tot het Londensch rentepeil door het disconto, dat op 7 Februari jl. tot 5½ pCt. was verhoogd, verder op te zetten tot 6½ pCt. Dat is voor Engelsche verhoudingen een zeer hoog niveau en men moet tot de deflatieperiode van 1920/1921 teruggaan om een dergelijken rentevoet aan te treffen. Sinds het herstel van den gouden standaard in 1925 heeft het Engelsche disconto zich tusschen 4 en 5 pCt. bewogen en beliep het meestentijds 4½ pCt. Eerst in den loop van dit jaar gaf de hooge rentestand in de Vereenigde Staten en de voortdurende goudvraag van verschillende landen, met name van Frankrijk, ook in Engeland aanleiding tot het bereiken van een hooger rentepeil.

Wij laten hier de cijfers betreffende het Engelsche bankdisconto sinds het einde van den wereldoorlog volgen:

5 April 1917 5 pCt.	13 Juli 1922 3 pCt.
6 Nov. 1919 6 "	5 " 1923 4 "
16 April 1920 7 "	5 Maart 1925 5 "
28 " 1921 6½ "	6 Aug. " " 4½ "
23 Juni " " 6 "	1 Oct. " " 4 "
22 Juli " " 5½ "	3 Dec. " " 5 "
3 Nov. " " 5 "	21 April 1927 4½ "
16 Febr. 1922 4½ "	7 Febr. 1929 5½ "
13 April " " 4 "	26 Sept. " " 6½ "
15 Juni " " 3½ "		

Zooals gezegd, is de gestadige afnemning van den goudvoorraad voor de Bank of England aanleiding geweest om tot discontoverhoging over te gaan. Een belangrijk feit is het, dat de Bankdirectie zich ditmaal niet heeft willen vastklampen aan het minimum van 150 miljoen, dat de Cunliff Commissie voor de handhaving van den gouden standaard in Engeland noodig had geacht, en dat zij terecht heeft ingezien, dat dit minimum willekeurig en te hoog is. Nu echter de laatste week wederom een niet onbelangrijke vermindering van den goudvoorraad plaats vond, achtte de Bankdirectie blijkbaar het oogenblik gekomen om haar lijdelijke houding te laten varen en actief in te grijpen. Dat dit niet zonder oppositie van de buitenwacht is geschied, is bekend. De Kanselier van de Schatkist Snowden heeft reeds einde Juli de hoop uitgesproken, dat aan het bedrijfsleven de last van renteverhoging bespaard zou blijven. En de vorige week nog heeft zoo waar de hoofdredacteur van de Daily Express in een geruchtmakenden open brief aan de Bankdirectie aangedrongen op het onveranderd laten van het disconto. Het heeft niet mogen baten. En op het buitenland heeft de Engelsche discontoverhoging reeds aanstonds zijn terugslag gehad blijkens de verhoging der bankrente in de drie Skandinavische landen.

The Economist wijst er in het laatste nummer op, dat de tot 26 September jl. lijdelijke houding van de Bank berustte op dezen gedachtengang, dat de uitvoer van goud uit Engeland in andere landen een dusdanige geldruimte zou veroorzaken, dat de beweging vanzelf tot staan zou komen. Ook brengt dit weekblad in herinnering, dat de Fransche goudvraag, voortspuitend uit de omzetting in goud van de kolossale buitenlandsche tegoeden van de Fransche circula-

tiebank, een abnormaal karakter droeg, waartegen met discontoverhooging weinig uit te richten viel. Nu echter de automatische correctie uitbleef en hooge geldrente in Amerika, credietchaarschte in Engeland bij afnemende Amerikaansche credietverleening aldaar, wegtrekken van Fransche saldi uit Londen en tenslotte een zeker wantrouwen, dat aanvankelijk tegen de Labourregeering werd gekoesterd, samenwerkten om de positie van het Pond te verslechteren, moest de Engelsche Bank, aldus *The Economist*, tenslotte wel tot discontoverhooging overgaan. Het blad acht het oogenblik daartoe goed gekozen, want, al zijn de vooruitzichten van New-York en Berlijn nog steeds onzeker, zoo is in Frankrijk een aflossing van Bons de la Défense tot een bedrag van 3 milliard francs aangekondigd voor dit najaar, waardoor de groote saldi, die de Overheid thans bij de Banque de France aanhoudt, in beweging zullen komen. Ook van het wantrouwen in de Labourregeering is niet veel overgebleven. En tenslotte heeft het welslagen van de Haagsche Conferentie, welke dan ook de resultaten daarvan mogen zijn voor de monetaire wereldsituatie, stellig de lucht opgeklaard.

Wij zullen hebben af te wachten, in hoeverre deze gevoelens van het Engelsche weekblad zullen blijken te worden bewaarheid. Voorloopig heeft de discontoverhooging in Engeland nog slechts geleid tot een verbetering van den dollarkoers. Ten aanzien van Frankrijk, Duitschland en Nederland is weinig veranderd. Sommigen vragen zich in Engeland; in tegenstelling tot *The Economist*, dan ook reeds af, of niet nog verdere discontoverhooging noodig zal zijn.

Wisselkoersen te Londen op

1929	New York	Parijs	Berlijn	A'dam
16 Sept.	4.84 $\frac{3}{8}$ - $\frac{2}{8}$	123.87-91	20.35 $\frac{3}{4}$ - $\frac{6}{4}$	12.09 $\frac{1}{8}$ - $\frac{1}{8}$
17 "	4.84 $\frac{3}{8}$ - $\frac{1}{8}$	123.84-87 $\frac{1}{2}$	20.35 $\frac{1}{2}$ - $\frac{6}{4}$	12.08 $\frac{3}{4}$ - $\frac{9}{8}$
18 "	4.84 $\frac{3}{8}$ - $\frac{1}{8}$	123.85-87	20.35 $\frac{1}{2}$ - $\frac{6}{4}$	12.08 $\frac{3}{4}$ - $\frac{9}{8}$
19 "	4.84 $\frac{3}{8}$ - $\frac{1}{8}$	123.85-88	20.35 $\frac{1}{2}$ - $\frac{6}{4}$	12.08 $\frac{3}{4}$ - $\frac{9}{8}$
20 "	4.84 $\frac{3}{8}$ - $\frac{1}{8}$	123.84-87	20.35 $\frac{1}{2}$ - $\frac{6}{4}$	12.08 $\frac{3}{4}$ - $\frac{9}{8}$
21 "	4.84 $\frac{3}{8}$ - $\frac{1}{8}$	123.84-87	20.35 $\frac{1}{2}$ - $\frac{6}{4}$	12.08 $\frac{3}{4}$ - $\frac{9}{8}$
22 "	4.84 $\frac{3}{8}$ - $\frac{1}{8}$	123.84-86	20.35 $\frac{1}{2}$ - $\frac{6}{4}$	12.08 $\frac{3}{4}$ - $\frac{9}{8}$
23 "	4.84 $\frac{3}{8}$ - $\frac{1}{8}$	123.85-87	20.35 $\frac{1}{2}$ - $\frac{6}{4}$	12.08 $\frac{3}{4}$ - $\frac{9}{8}$
24 "	4.84 $\frac{3}{8}$ - $\frac{1}{8}$	123.85-87	20.35 $\frac{1}{2}$ - $\frac{6}{4}$	12.08 $\frac{3}{4}$ - $\frac{9}{8}$
25 "	4.84 $\frac{3}{8}$ - $\frac{1}{8}$	123.85-87	20.35 $\frac{1}{2}$ - $\frac{6}{4}$	12.08 $\frac{3}{4}$ - $\frac{9}{8}$
26 "	4.85 $\frac{1}{8}$ - $\frac{5}{8}$	123.84-90	20.35 $\frac{1}{2}$ - $\frac{6}{4}$	12.08 $\frac{3}{4}$ - $\frac{9}{8}$
27 "	4.85 $\frac{1}{8}$ - $\frac{1}{8}$	123.80-87	20.35 $\frac{1}{2}$ - $\frac{6}{4}$	12.08 $\frac{3}{4}$ - $\frac{9}{8}$

Om enig denkbeeld te geven van de verschuivingen, welke in het laatste jaar hebben plaats gevonden, geven wij hier enkele cijfers betreffende den goudvoorraad en de buitenlandsche activa van de Engelsche, Fransche, Deutsche en Amerikaansche circulatiebanken.

Begin der maand	Bank of England Goudvoorraad in 1000 £	Banque de France (in milj. frs.)			Duitsche Reijksbank (in milj. R.M.)		Fed. Res. Bk. Goudvoorr. in milj. \$
		Goud	Buitenl. tegoed	Buitenl. Wissels	Goud	De-vez.	
1928							
Sept.	176.577	30.426	14.005	18.008	2.269,7	180,0	2.609,6
October	168.227	30.669	13.289	18.498	2.682,8	140,3	2.663,9
Novemb.	164.989	30.772	13.900	18.679	2.539,9	158,1	2.642,8
December	158.545	31.639	14.095	18.864	2.652,1	179,0	2.617,6
1929							
Januari	153.330	32.679	13.547	18.510	2.729,3	157,4	2.587,6
Februari	149.917	34.004	12.436	18.177	2.729,1	140,3	2.663,9
Maart	151.829	34.063	11.474	18.446	2.682,8	128,0	2.682,8
April	153.734	34.191	10.610	18.402	2.579,5	33,7	2.719,2
Mei	158.766	36.462	8.045	18.372	1.765,6	53,6	2.812,0
Juni	163.851	36.603	7.513	18.423	1.764,4	308,5	2.844,0
Juli	155.706	36.650	7.304	18.460	1.994,5	368,9	2.866,3
Augustus	141.432	38.110	7.302	18.544	2.148,3	330,7	2.940,0
Sept.	137.549	39.006	7.229	18.606	2.183,3	320,3	2.943,4
laatste opgave	131.938	39.060	7.211	18.749	2.192,0	326,6	2.997,6

Men ziet daaruit inzonderheid, hoezeer de situatie van Frankrijk is gewijzigd en welk een grooten invloed dit land op het wereldgebeuren uitoefent door zijn geweldige goudvraag.

Dat de discontoverhooging voor het Engelsche bedrijfsleven onbehagelijk is, behoeft geen betoog. In-

flatieverschijnselen doen zich in Engeland niet voor. Volgens de laatste opgaven (ontleend aan het Bulletin Mensuel van den Volkenbond) was het verloop van de indexcijfers van groothandelsprijzen in Engeland als volgt:

Indexcijfers van groothandelsprijzen in Engeland.

	Board of Trade	Statist	The Economist
1928			
Jan.	141.1	142.2	141.5
Febr.	140.3	142.5	141.5
Maart	140.8	145.4	143.5
April	142.9	147.8	145.7
Mei	143.6	148.5	146.7
Juni	142.6	144.2	144.5
Juli	141.1	141.5	141.9
Aug.	139.3	138.8	139.4
Sept.	137.6	137.4	137.5
Oct.	137.9	137.4	136.9
Nov.	137.9	138.7	136.9
Dec.	138.3	138.7	136.5
1929			
Jan.	138.3	137.6	136.1
Febr.	138.4	141.3	137.3
Maart	140.1	141.8	138.1
April	138.8	137.1	135.0
Mei	135.8	132.9	131.5
Juni	135.6	133.0	131.7
Juli	137.4	135.4	134.6
Aug.	135.8	134.0	134.5

Men ziet hieruit, dat het prijsniveau in Engeland dit jaar lager is dan in 1928, hetgeen dus juist op het tegendeel van een teveel aan geld wijst.

Het bedrijfsleven in Engeland heeft nog steeds met tal van moeilijkheden te kampen, zoodat alle zeilen moeten worden bijgezet. De werkloosheid bijv. is dezer zomer weliswaar wat minder groot dan vroeger, maar toch nog altijd zeer belangrijk. De door den Board of Trade opgestelde index van de industriële productie toont wel, wat de algemeene index en die voor de machine-industrie betreft, een bevredigende vooruitgang, maar is voor de textielindustrie nog verre van fraai. Zoo zijn er meer zwakke punten te noemen. Wij laten hier ter illustratie weder enkele cijfers volgen:

Productie-indices van den Engelschen Board of Trade.

	Alg. Index	Textiel Industrie	Machine Industrie
1927	101.2	101.7	101.7
1928 III	103.6	107.0	103.6
VI	98.2	99.6	102.6
IX	94.9	92.0	95.3
XII	102.8	101.3	98.3
1929 III	104.5	101.9	106.1
VI	105.6	99.8	108.1

Aantal werkloozen volgens Labour Gazette.

23 Jan.	"28	1.227.435	21 Jan.	"29	1.421.756
20 Febr.	"	1.195.131	25 Febr.	"	1.412.818
26 Maart	"	1.095.858	25 Maart	"	1.165.419
21 April	"	1.093.158	22 April	"	1.144.756
23 Mei	"	1.123.989	27 Mei	"	1.141.404
25 Juni	"	1.225.150	24 Juni	"	1.127.895
23 Juli	"	1.322.560	22 Juli	"	1.140.543
20 Aug.	"	1.324.311	26 Aug.	"	1.161.499
24 Sept.	"	1.304.390			
22 Oct.	"	1.356.037			
26 Nov.	"	1.407.752			
17 Dec.	"	1.290.371			

Dat de renteverhooging dus niet ten pleziere van het Engelsche bedrijfsleven geschiedt, is wel duidelijk. En dat dit zijn terugslag elders niet zal missen, is evenmin te ontkennen. De gedachte aan internationale samenwerking ter vermindering van noodelooze goudverplaatsingen en van maatregelen, die thans ter handhaving van den gouden standaard in Engeland moeten worden genomen, doch in het algemeen belang van twijfelachtig nut zijn, dringt zich daarom wel zeer sterk op den voorgrond.

Op deze zijde van het vraagstuk komen wij eerlang nader terug.

Provinciale en gemeenteleeningen.

Betreffende de in de periode 1 Mei 1924 tot 1 November 1928 door provinciën en gemeenten gesloten geldleeningen, kwamen in Economisch-Statistische Berichten van 6 Februari 1929 een aantal bijzonderheden voor, die ontleend waren aan de driemaandelijksche statistiek, welke regelmatig wordt gepubliceerd in het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Ongewijzigde voortzetting van de beschouwingen over volgende periodes is niet mogelijk, omdat met ingang van 1 Januari 1929 in deze statistiek de navolgende wijzigingen zijn aangebracht. Allereerst vindt de verzameling en publicering van genoemde statistiek sindsdien plaats naar kalenderjaarkwartalen, in verband waarmede de in de Februari-aflevering van het Maandschrift opgenomen gegevens betrekking hebben op een tijdvak van twee in plaats van drie maanden (November en December 1928).

In het staatje, waarin de geconsolideerde leeningen naar de doeleinden worden gesplitst, is verder de omschrijving „Diensten als afzonderlijk bedrijf ingericht” vervallen en zijn de voor deze diensten aangegevene leeningen overgebracht naar de verschillende omschrijvingen, waartoe zij naar haar aard behooren. Hiertoe werd overgegaan, omdat bepaalde diensten in de eene gemeente wel en in de andere gemeente weer niet als afzonderlijk bedrijf worden geadministreerd en het dus vóór 1 Januari 1929 van den beheersvorm afhing of de ten behoeve van deze diensten gesloten leeningen werden verantwoord onder het hoofdstuk der bedrijven of onder een der andere begrotingshoofdstukken. Eindelijk zijn in deze statistiek van genoemden datum af ook opgenomen de door de gemeente van het Rijk ontvangen voorschotten voor woningbouw, drinkwaterleiding, betreffende de landarbeiderswet enz.

In verband met deze wijzigingen zijn de resultaten van de statistiek over het eerste halfjaar 1929, zooals deze voorkomen in de Mei- en Augustus-aflevering van bovengenoemd Maandschrift, in het hiernavolgend staatje van de gegevens over de periode 1 Mei 1924—1 November 1928 gescheiden door de cijfers over het tijdvak November en December 1928.

Perioden	Aantal provinciën, die gelden hebben opgenomen	Opgenomen bedrag	Aantal gemeenten, die gelden hebben opgenomen	Opgenomen bedrag
1 Mei '24—1 Nov. '24	1	× f 1000 4.000	252	× f 1000 39.097
1 Nov. '24—1 Mei '25	1	2.200	339	121.372
1 Mei '25—1 Nov. '25	8	45.869	349	135.001
1 Nov. '25—1 Mei '26	4	8.805	445	177.518
1 Mei '26—1 Nov. '26	6	12.587	365	135.697
1 Nov. '26—1 Mei '27	5	22.820	360	97.593
1 Mei '27—1 Nov. '27	4	11.768	309	107.629
1 Nov. '27—1 Mei '28	5	14.131	363	117.638
1 Mei '28—1 Nov. '28	4	3.150	303	66.662
1 Nov. '28—1 Jan. '29	3	2.438	154	25.510
1e halfjaar 1929..	3	4.463	300	80.197

In elk der kolommen is het hoogste cijfer vet gedrukt, voor de provinciën worden deze aangetroffen voor de periode 1 Mei—1 November 1925 en voor de gemeenten voor de periode 1 November 1925—1 Mei 1926. De kleinste cijfers vallen voor de provinciën in de periode 1 November 1924—1 Mei 1925 en voor de gemeenten in de periode 1 November 1928—1 Januari 1929.

De door de provinciën in het eerste halfjaar 1929 opgenomen bedragen vormen nog niet het tiende deel van het hoogste bedrag, terwijl het door de gemeenten in deze periode opgenomen bedrag blijft beneden de helft van het hoogste bedrag, hierboven bedoeld. In elk der perioden blijkt door een groot aantal gemeenten een beroep op de kapitaalmarkt te zijn gedaan, alleen in het eerste halfjaar en in de periode van 1 November 1928—1 Januari 1929 daalt dat aantal beneden de 300. Opgemerkt zij hierbij, dat het totaal aantal gemeenten op 1 Mei 1924 nog 1083 bedroeg,

en door samenvoeging verminderd is tot 1078 op 1 Juli 1929.

In nevenstaanden staat worden de in het eerste halfjaar van 1929 gesloten leeningen gesplitst naar de doeleinden, waarvoor geleend is, waarbij de onderscheiding gevolgd is, die sinds 1924 geldt voor de gemeentebegrotingen en -rekeningen. Ter vergelijking zijn hierbij tevens opgenomen de overeenkomstige bedragen betreffende de 4 jaarperiodes Mei 1924—Mei 1928, alsmede de periode van 8 maanden Mei 1928—1 Januari 1929. Voor alle perioden is bovendien het totaal der gemeenteleeningen verdeeld naar een zestal bevolkingsgroepen, verband houdend met het aantal inwoners der gemeenten volgens de uitkomsten der volkstelling op 31 December 1920.

De totaalcijfers van dezen staat zijn niet steeds gelijk aan die door samentelling van de bedragen der overeenkomstige perioden in het eerste staatje kunnen worden afgeleid, omdat in de gevallen, waarbij een leening in verschillende gedeelten wordt opgenomen, in den verdeelingsstaat naar de doeleinden reeds dadelijk het *totaalbedrag* der leening wordt verantwoord in de periode, waarin voor het eerst gelden worden opgenomen, terwijl in het eerste overzicht een dergelijke leening meermalen voorkomt, doch telkens slechts voor het gedeelte, dat in een bepaalde periode wordt opgenomen.

In de rubriek der overige doeleinden zijn voor enkele perioden ook provinciale leeningen verantwoord, waarvoor een splitsing naar de aangegevene doeleinden niet mogelijk was. Tevens zijn in deze rubriek opgenomen de leeningen gesloten ten behoeve van electriciteits- en gasbedrijven.

Voor elk der perioden is het bedrag van laatstgenoemde leeningen hieronder vermeld.

Perioden	Provinciale leeningen		Gemeenteleeningen	
	Electriciteits-bedrijven	Gas-bedrijven	Electriciteits-bedrijven	Gas-bedrijven
	In duizentallen guldens			
1 Mei '24—1 Mei '25	4.000	—	14.844	6.478
1 " '25—1 " '26	5.000	—	6.464	3.865
1 " '26—1 " '27	5.000	—	5.613	5.415
1 " '27—1 " '28	2.500	—	10.196	7.276
1 " '28—1 Jan. '29	4.000	—	5.375	2.324
1e halfjaar 1929	1.010	—	3.259	3.674

In nevenstaanden staat is voor elke periode het grootste bedrag, voor een der doeleinden ingevuld, wederom vet gedrukt, waaruit onmiddellijk blijkt, dat bij de provinciale leeningen over de periode 1 Mei 1925—1 Mei 1928 en bij de gemeenteleeningen voor alle tijdvakken de grootste bedragen voor conversiedoel-einden zijn besteed. In het thans volgend staatje zijn deze bedragen nog eens gesteld naast de voor andere doeleinden geleende bedragen en naast het totaal van alle leeningen.

Perioden	Totaal der leeningen	Waarvan bestemd voor	
		conversie doeleinden	andere doeleinden
	× f 1000	× f 1000	× f 1000
	Provinciale leeningen		
1 Mei 1924—1 Mei 1925...	6.200	2.200	4.000
1 " 1925—1 " 1926..	54.674	47.688	6.986
1 " 1926—1 " 1927..	35.407	28.007	7.400
1 " 1927—1 " 1928..	28.899	13.077	15.822
1 " 1928—1 Jan. 1929..	5.588	—	5.588
1e halfjaar 1929.....	1.463	453	1.010
	Gemeenteleeningen		
1 Mei 1924—1 Mei 1925..	164.802	50.318	114.484
1 " 1925—1 " 1926..	314.453	213.419	101.034
1 " 1926—1 " 1927..	232.836	124.438	108.398
1 " 1927—1 " 1928..	224.961	81.936	143.025
1 " 1928—1 Jan. 1929..	91.771	27.309	64.462
1e halfjaar 1929.....	82.595	20.904	61.691

Zowel voor de provinciale als voor de gemeenteleeningen is over de periode 1 Mei 1925—1 Mei 1927 het voor conversiedoel-einden geleende bedrag zelfs grooter dan het bedrag voor andere doeleinden be-

Nominaal bedrag der geconsolideerde leeningen, verdeeld naar de doeleinden (in duizendtallen gulden).

Doeleinden ¹⁾	Perioden					
	1 Mei '24- 1 Mei '25	1 Mei '25- 1 Mei '26	1 Mei '26- 1 Mei '27	1 Mei '27- 1 Mei '28	1 Mei '28- 1 Jan. '29	1e half- jaar '29
Provinciale leeningen						
Volksgezondheid	—	—	—	2,554	—	—
Openbare werken	—	741	809	6.306	265	—
Eigendommen niet voor den openb. dienst bestemd....	—	—	32	42	—	—
Ondersteuning aan behoef- tigen en werkloozen	—	—	33	960	323	—
Handel en nijverheid	—	792	2	70	—	—
Geldleeningen	—	—	39	—	—	—
Conversie	2.200	47.688	28.007	13.077	—	453
Overige doeleinden	4 000	5.452	6.484	5.889	5.000	1.010
Totaal der provinciale leen.	6.200	54.674	35.407	28.899	5.588	1.463
Gemeenteleeningen						
Vroegere diensten	207	54	364	1.554	105	—
Algemeen beheer	822	1.640	1.112	3.293	1.392	1.348
Openbare veiligheid	741	858	830	906	309	246
Volksgezondheid	7.168	10.790	6.385	10.196	4.329	4.260
Volkshuisvesting	19.525	21.996	23.342	15.026	8.420	8.971
Openbare werken	22.415	14.880	20.083	37.595	9.897	12.769
Eigendommen niet voor den openb. dienst bestemd ..	20.013	8.686	19.003	12.745	15.304	14.722
Onderw., kunsten en wetens.	17.177	14.799	7.542	27.377	7.109	6.450
Ondersteuning aan behoef- tigen en werkloozen	1.669	1.806	654	2.062	481	1.066
Landbouw	75	10	19	13	6	12
Handel en nijverheid	1.725	13.311	16.167	10.257	8.075	3.542
Belastingen	15	—	—	191	28	—
Kasgeldvoorzieningen.....	367	—	16	—	—	—
Geldleeningen	502	467	572	320	188	76
Conversie	50.318	213.419	124.438	81.936	27.309	20.904
Overige doeleinden	22.063	11.737	12.310	21.490	8.819	8.230
Tot. der gemeenteleeningen.	164.802	314.453	232.836	224.961	91.771	82.595
waarvan voor de groep van gemeenten						
boven 100.000 inwoners	80.781	146.943	122.251	120.988	42.284	42.040
van 50.001-100.000 "	28.800	37.920	27.838	27.925	10.080	13.567
" 20.001- 50.000 "	26.829	54.026	25.997	27.990	17.729	10.431
" 10.001- 20.000 "	10.301	30.843	21.890	17.507	5.040	4.855
" 5.001- 10.000 "	9.587	24.867	20.943	19.763	8.607	6.810
" minder dan 5.001 "	8.703	19.854	13.917	10.787	8.032	4.893

¹⁾ Voor een nadere omschrijving van de uitgaven ressorteerende onder de verschillende rubrieken zij verwezen naar het begrotingsmodel A der gemeenten, opgenomen in het Provinciaal Blad over 1923 van elk der provinciën. Tot de rubriek „Vroegere diensten” behooren de achterstallige uitgaven van vorige dienstjaren.

stemd. Toch blijken ook voor de verdere perioden nog zeer belangrijke bedragen voor conversiedoeleinden te zijn opgenomen.

Behalve voor conversiedoeleinden en ten behoeve van electriciteits- en gasbedrijven, zijn over alle tijdvakken blijkens bovenstaanden staat door de gezamenlijke gemeenten nog belangrijke bedragen geleend voor volkshuisvesting, openbare werken, eigendommen niet voor den openbaren dienst bestemd, onderwijs, kunsten en wetenschappen, alsmede voor handel en nijverheid.

Voor alle perioden blijkt ongeveer de helft van het totaal der leeningen voor rekening te komen van Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht. Wat de overige groepen van gemeenten betreft, zij nog vermeld, dat de kleinste bedragen over het tijdvak van 1 Mei 1924—1 Mei 1928 worden aangetroffen voor de groep van minder dan 5001 inwoners en over het tijdvak van 1 Mei 1928—1 Juli 1929 voor de groep van 10.001—20.000 inwoners.

Een inzicht in de daling van den rentevoet kan men verkrijgen uit onderstaand overzicht, waarin de door de gemeenten opgenomen bedragen, zooals deze in kolom 5 van het eerste staatje werden vermeld, zooveel mogelijk verdeeld zijn naar de afzonderlijke kwartalen en naar het rentepercentage. Voor de niet tegen den parikoers gesloten leeningen is telkens berekend, hoe groot de rentevoet zou geweest zijn, wanneer deze leeningen tegen parikoers waren uitgegeven. Tevens zijn in dit staatje de verhoudingscijfers vermeld t.a.v. het totaalbedrag, dat in elke periode is opgenomen.

Voor elke periode zijn de hoogste bedragen vet gedrukt.

Perioden	Rentepercentages					
	Ben. 4,5 %	4,5-5 %	5-5,5 %	5,5-6 %	6-6,5 %	6,5-7 %
Absolute bedragen in duizendtallen gulden						
Mei '24-Aug.'24	186	198	457	792	16.948	1.263
Aug.'24-Nov.'24	12	68	337	527	16.496	1.813
Nov.'24-Feb.'25	111	86	2.946	15.502	19.916	1.047
Feb.'25-Mei '25	11	55	40.595	37.072	3.895	136
Mei '25-Aug.'25	¹⁾ 89	142	66.302	9.801	395	40
Aug.'25-Nov.'25	6	24.571	26.758	1.827	33	36
Nov.'25-Feb.'26	713	70.362	43.726	1.489	0.3	—
Feb.'26-Mei '26	459	52.295	8.459	14	—	—
Mei '26-Aug.'26	152	68.686	5.710	14	—	—
Aug.'26-Nov.'26	62	55.161	5.796	108	8	—
Nov.'26-Feb.'27	56	72.990	1.487	—	—	—
Feb.'27-Mei '27	137	22.376	546	—	—	—
Mei '27-Aug.'27	532	43.172	2.183	5	—	—
Aug.'27-Nov.'27	2.109	57.854	1.774	—	—	—
Nov.'27-Feb.'28	243	34.666	1.418	2	—	—
Feb.'28-Mei '28	86	80.453	820	—	—	—
Mei '28-Aug.'28	68	34.290	689	—	—	—
Aug.'28-Nov.'28	123	31.423	67	2	—	—
Nov.'28-Jan.'29	1.216	24.251	43	—	—	—
1e kwartaal '29	12	65.722	161	—	—	—
2e " '29	84	13.695	523	—	—	—
In % van het totaal ²⁾						
Mei '24-Aug.'24	0,93	1,00	2,30	3,99	85,41	6,37
Aug.'24-Nov.'24	0,06	0,35	1,75	2,74	85,68	9,42
Nov.'24-Feb.'25	0,29	0,21	7,44	39,14	50,28	2,64
Feb.'25-Mei '25	0,01	0,07	49,65	45,34	4,76	0,17

¹⁾ In dit cijfer is niet begrepen de door Amsterdam opge-

Mei '25-Aug.'25	0,11	0,17	81,09	11,99	0,48	0,05
Aug.'25-Nov.'25	0,01	46,16	50,27	3,43	0,06	0,07
Nov.'25-Feb.'26	0,61	60,51	37,60	1,28	0,00	—
Feb.'26-Mei '26	0,75	85,41	13,82	0,02	—	—
Mei '26-Aug.'26	0,20	92,12	7,66	0,02	—	—
Aug.'26-Nov.'26	0,10	90,23	9,48	0,18	0,01	—
Nov.'26-Feb.'27	0,08	97,93	1,99	—	—	—
Feb.'27-Mei '27	0,59	97,04	2,37	—	—	—
Mei '27-Aug.'27	1,16	94,07	4,76	0,01	—	—
Aug.'27-Nov.'27	3,41	93,71	2,88	—	—	—
Nov.'27-Feb.'28	0,67	95,41	3,91	0,01	—	—
Feb.'28-Mei '28	0,11	98,88	1,01	—	—	—
Mei '28-Aug.'28	0,19	97,84	1,97	—	—	—
Aug.'28-Nov.'28	0,39	99,39	0,21	0,01	—	—
Nov.'28-Jan.'29	4,76	95,07	0,17	—	—	—
1e kwartaal '29	0,02	99,74	0,24	—	—	—
2e „ '29	0,59	95,76	3,65	—	—	—

nommen premieleening van f 5.000.000,—, rentende 3 pCt., die in verband met haar bijzonder karakter in deze tabel buiten rekening is gelaten.

2) De som van de verhoudingscijfers der periode 1 Mei—1 Augustus 1925 is kleiner dan 100 in verband met de in noot 1 genoemde omstandigheid en de percenteering op het totaal opgenomen bedrag.

De bedragen, die tegen een lageren rentevoet dan 4,5 pCt. of geheel renteloos werden opgenomen, zijn van betrekkelijk weinig belang, in de perioden van November 1925 tot Augustus 1926, Februari 1927 tot Februari 1928 en Augustus 1928—Januari 1929 komen grootere bedragen voor als gevolg van het sluiten van enkele leeningen van het 4 pCt. type.

Kwamen over de eerste drie kwartalen nog de hoogste percentages voor in de groep van 6—6,5 pCt., in de drie volgende kwartalen is dit het geval voor de groep van 5—5,5 pCt., terwijl voor alle verdere kwartalen het hoogste percentage reeds valt in de groep van 4,5—5 pCt.

In de periode van 1 November 1925 tot 1 November 1926 is in totaal slechts f 8300 geleend, waarvoor 6 pCt. of meer moest betaald worden, terwijl daarna in totaal nog slechts f 9000 is geleend tegen een rentevoet van 5½ tot 6 pCt.

De concentratie op een rentevoet van 4,5 tot 5 pCt. is het sterkst in het eerste kwartaal van 1929 (99,74 pCt.), in de periode 1 Augustus tot 1 November 1928 is dit percentage iets lager (99,39 pCt.), terwijl het voor geen der kwartalen na 1 Mei 1926 daalt beneden 90.

Betreffende de Rijksvoorschotten, waaromtrent — zoals hierboven reeds werd vermeld — van 1 Januari 1929 af gegevens in de driemaandelijkse statistiek worden opgenomen, kunnen nog de navolgende bijzonderheden worden medegedeeld.

In het eerst halfjaar van 1929 werd door 136 gemeenten een totaalbedrag van f 4.243.000 aan Rijksvoorschotten ontvangen. Hiervan werd door het Rijk f 24.000 (0,57 pCt.) renteloos verstrekt, f 52.000 (1,23 pCt.) tegen een lagere rente dan 4 pCt., f 1.259.000 (29,67 pCt.) tegen een rente van 4—4,5 pCt., f 1.407.000 (33,17 pCt.) tegen een rente van 4,5—5 pCt. en f 1.500.000 (35,36 pCt.) tegen een rente van 5 pCt.

In de tabel betreffende de verdeling der Rijksvoorschotten naar de doeleinden, wordt voor het eerste halfjaar van 1929 een totaalbedrag vermeld van f 18.934.000, waarvan f 18.164.000 werd geleend ten behoeve der volkshuisvesting (woningbouw), f 9000 voor eigendommen, niet voor den openbaren dienst bestemd en f 761.000 ten behoeve van den landbouw (uitvoering landarbeiderswet). Voor het verschil tusschen het totaalbedrag der Rijksvoorschotten, verdeeld naar de doeleinden en naar de rentepercentages geldt dezelfde oorzaak als hiervoor werd vermeld ten aanzien der gewone leeningen. Alleen moge, hieraan worden toegevoegd, dat in het bedrag van f 18.934.000 niet zijn begrepen de gedeelten der voorschotten, die reeds vóór 1929 werden opgenomen, zoodat dit cijfer tot uitdrukking brengt het bedrag der Rijksvoorschotten, waarover van 1 Januari 1929

af hoogstens nog kan worden beschikt en waarop in het eerste halfjaar van 1929 geheele of gedeeltelijke uitbetaling plaats vond.

De aandacht zij erop gevestigd, dat bovenstaande cijfers uitsluitend betrekking hebben op door provinciën of gemeenten *nieuw* gesloten leeningen, de ontvangen Rijksvoorschotten inbegrepen.

Voor meer uitvoerige bijzonderheden zij voor deze leeningen verwezen naar de hiervoren reeds genoemde driemaandelijkse statistiek, opgenomen in het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek, waarin ook gegevens voorkomen betreffende de kaspositie der provinciën en gemeenten.

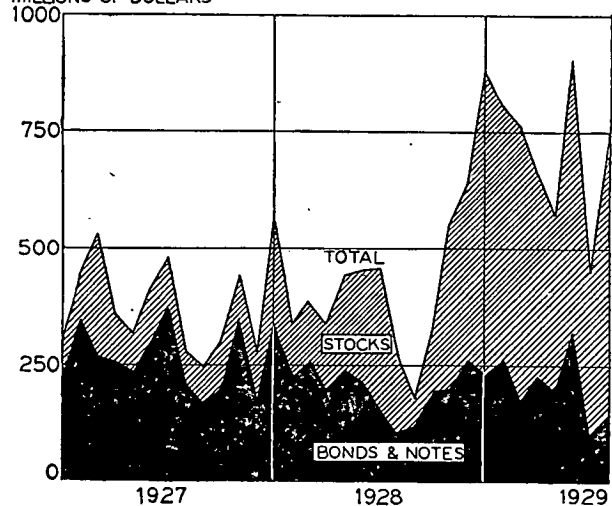
Betreffende den *bestaanden* schuldenlast der gemeenten op 1 Januari 1924 en verdere jaren komen bijzonderheden voor in de inleiding van de Statistiek der gemeentefinanciën en in de Jaarcijfers voor Nederland, welke publicaties eveneens door het Centraal Bureau voor de Statistiek worden bewerkt.

V.

Emissiebedrijvigheid in de Vereenigde Staten.¹⁾

Het totale bedrag aan emissies voor nieuwe kapitaaldoeleinden was in Juli grooter dan in de voorafgaande maand en eveneens grooter dan in Juli 1928. Een bijna drievoudige stijging, ten opzichte van een jaar geleden, was bijna uitsluitend het gevolg van de uitgifte van aandelen. Sedert den vorigen herfst kenmerkt de kapitaalmarkt zich door een snelle toename van het aantal emissies van aandelen, zooals uit het bijgaande diagram zeer duidelijk blijkt. Ofschoon het bedrag van de uitgegeven obligaties is afgenomen, is de nieuwe financiering door binnenlandsche ondernemingen gedurende de laatste maanden grooter dan ooit tevoren. In Juli bedroegen de uitgaven van obligaties minder dan 20 pCt. van de totaal nieuw uitgegeven leeningen.

MILLIONS OF DOLLARS

New Security Issues of Domestic Corporations (Commercial and Financial Chronicle figures; refunding issues excluded)

Dit groote volumen van uitgegeven fondsen vertegenwoordigt evenwel niet een evenredige toename van het kapitaal van industriele en handelsondernemingen. De stijging van aandelen-uitgiften komt voor een groot deel op rekening van de emissies van investment trusts en holding companies, waarvan de opbrengst voornamelijk gebruikt wordt voor den aankoop van bestaande fondsen.

Voorts blijkt de algemeene voorkeur voor aandelen boven obligaties uit het feit, dat een groot deel van de in de laatste jaren uitgegeven obligatieleeningen bepalingen bevat omtrent conversie in aandelen.

De emissies in Juli van binnenlandsche gemeenten en staten waren slechts ongeveer de helft van die in Juni. De buitenlandsche emissies verminderden tot een bedrag, dat ongeveer ¼ was van dat van Juni,

¹⁾ Ontleend aan de Septemberaflevering van het Monthly Review van de Fed. Reserve Bank, New-York. (Red.)

doch waren slechts iets geringer dan het totaal in Juli van het vorige jaar.

De voornaamste kenteekenen op de kapitaalmarkt in Augustus waren de talrijke en groote emissies van aandelen van investment trusts en holding companies. Het totaal bedrag van uitgifte van binnenlandsche ondernemingen bleef boven dat van de zomermaanden van 1928, terwijl de buitenlandsche emissies, hoewel gering, eveneens iets grooter waren dan in Augustus 1928.

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederlandsch-Indië.

De maandstatistiek 1929 No. 6 van het Centraal Kantoor van de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

Invoer. De serie van de invoerartikelen omvat 72 artikelen, welke in vijf groepen zijn verdeeld.

Bij de groep *textiele goederen* waren in Juni de prijs-schommelingen van geen beteekenis, het indexcijfer bleef onveranderd op 172.

Van de groep *levensmiddelen* stegen de prijzen van buitenlandsche rijst. De prijs van Australisch meel was iets lager. Het indexcijfer ad 148 was gelijk aan dat van April en Mei jl.

Bij de groep *metalen* deden zich geen prijsveranderingen van beteekenis voor. Het indexcijfer bleef onveranderd ad 142.

Ook het indexcijfer ad 145 van de groep *chemicaliën en verfstoffen* vertoont in Juni geen verandering. De cenige prijsverandering van beteekenis in deze groep is de stijging van den prijs van zinkwit van f 25.50 tot f 27.— per vat van 50 KG.

Door de lagere prijzen voor goeniezakken daalde het indexcijfer van de groep *diversen* van 164 in Mei tot 162 in Juni.

Het algemeen indexcijfer van den geheelen invoer bleef ongewijzigd ad 156.

Uitvoer. De serie uitvoerartikelen omvat sinds jaren 20 producten, waaronder copra en tin. De copra- en tinprijzen ontbraken echter de laatste jaren in de tabel van uitvoerproducten, zoodat het indexcijfer feitelijk maar 18 producten omvatte. Wel waren er in de laatste jaren copraprijzen bekend, doch deze waren niet geheel vergelijkbaar met den basisprijs in 1913. In deze publicatie worden weer copraprijzen en indexcijfers van copra gepubliceerd. De basisprijs in 1913 is onveranderd gelaten en een andere copranotering dan vroeger werd gebruikt. Geheel juist is dit niet, maar geen prijzen van een zoo belangrijk exportproduct als copra in een algemeen indexcijfer van exportproducten verwerken is ook niet juist.

Hetzelfde is het geval met tin. Prijzen van tin te Batavia werden sinds 1928 niet meer gepubliceerd. Wel zijn de prijzen van tin te Singapore bekend. De Singapore-prijzen werden voor de jaren 1928 en 1929 in deze publicatie verwerkt. De indexcijfers voor tin werden berekend met behulp van den basisprijs 1913 van tin te Batavia. De onjuistheid hierdoor begaan, kan wel van merkbaaren invloed zijn op het indexcijfer van tin, niet echter op het algemeen indexcijfer van de exportproducten.

Door het gebruik van de copra- en tinprijzen voor de berekening van de indexcijfers voor den export zijn deze iets lager geworden dan de in 1928 en 1929 gepubliceerde cijfers. Onderstaand staatje geeft daarvan een overzicht:

	1928							
	J.	F.	M.	A.	M.	J.	J.	A.
Indexcijfer export exclusief copra en tin	130	129	132	133	132	129	126	121
Indexcijfer export inclusief copra en tin	128	127	130	131	130	127	124	119
Algemeen indexcijfer im- en export exclusief copra en tin	150	149	149	150	151	150	150	148
Algemeen indexcijfer im- en export inclusief copra en tin	149	149	149	149	150	149	149	147

Bij het algemeen indexcijfer van im- en exportartikelen zijn de verschillen zeer gering.

In Juni valt een prijsstijging te constateeren bij peper en citronella-olie. Citronella-olie steeg van f 2.42 in Mei tot f 2.90 in Juni. Lager genoteerd waren copra, damar, djarakpitten, kapokpitten, katjang idjoe, gepelde maïs, suiker en thee. Zoodaas uit bovenstaand staatje blijkt, daalde het indexcijfer van den uitvoer met 4 punten.

	1928				Gem.	1929					
	S.	O.	N.	D.		J.	F.	M.	A.	M.	J.
Indexcijfer export exclusief copra en tin	123	124	124	124	127	126	127	130	127	130	126
Indexcijfer export inclusief copra en tin	121	121	122	122	125	124	124	127	124	127	123
Algemeen indexcijfer im- en export exclusief copra en tin	149	149	149	149	149	150	150	151	149	151	150
Algemeen indexcijfer im- en export inclusief copra en tin	148	148	149	149	149	149	149	150	148	150	149

Indexcijfers van 72 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia, Soerabaja en Semarang.

	Invoerartikelen.						Uitvoerartikelen	Totaal groothandel
	Textielgoederen ¹⁾	Levensmiddelen ²⁾	Metalen ³⁾	Chemicaliën ⁴⁾	Diversen ⁵⁾	Totaal		
1913.	100	100	100	100	100	100	100	
1923.	207	163	174	170	169	180	173	
1924.	213	164	167	160	168	178	173	
1925.	208	161	160	150	165	172	166	
1926.	185	157	151	153	169	165	159	
1927.	174	148	149	149	173	160	154	
1928.	172	149	141	144	162	155	149	
Juni 1928.	174	146	140	144	163	155	150	
Juli ..	173	147	140	143	165	156	150	
Augustus ..	172	148	140	143	160	155	148	
September ..	172	149	141	142	164	155	149	
October ..	173	150	142	142	164	156	149	
November ..	171	151	143	143	167	156	149	
December ..	171	149	143	143	167	156	149	
Januari 1929.	171	150	143	143	166	156	150	
Februari ..	172	151	140	143	166	156	150	
Maart ..	172	149	144	143	166	156	151	
April ..	172	148	142	140	166	155	148	
Mei ..	172	148	142	145	164	156	150	
Juni ..	172	148	142	145	162	156	149	

1) 20 art. 2) 12 art. 3) 12 art. 4) 15 art. 5) 13 art.

Kleinhandelsprijzen. De serie indexcijfers van artikelen van in- en uitheemschen oorsprong is zoo samengesteld, dat de inheemsche- en de uitheemsche groep geheel parallel zijn.

Door de lagere prijzen voor rijst en kippeneieren in Juli daalde het indexcijfer voor de inheemsche artikelen twee punten tot 158.

Door de lagere prijzen van spliterwten en zout daalde het indexcijfer van de uitheemsche artikelen met een punt tot 145.

Het algemeen indexcijfer van de in- en uitheemsche artikelen tezamen daalde met een punt tot 152.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	Inheemsch ¹⁾	Uitheemsch ²⁾	Totaal	Voeding ³⁾
1913/14	100	100	100	100
1923 ..	194	173	183	182
1924 ..	182	158	170	170
1925 ..	169	152	160	159
1926 ..	169	148	159	156
1927 ..	166	147	157	155
1928 ..	160	148	154	153
Juli 1928 ..	160	147	154	152
Augustus ..	160	146	153	152
September ..	160	147	153	151
October ..	161	147	154	152
November ..	161	146	154	152
December ..	164	146	155	153
Januari 1929 ..	162	146	154	151
Februari ..	165	145	155	153
Maart ..	166	145	155	154
April ..	164	145	154	152
Mei ..	161	145	153	151
Juni ..	160	146	153	151
Juli ..	158	145	152	149

1) 20 artikelen. 2) 35 artikelen.

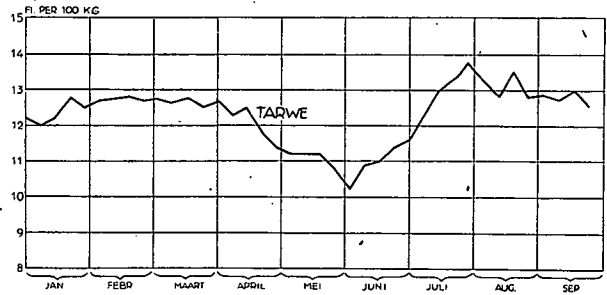
Passerprijzen. De gemiddelde passerprijzen van 119 passers op Java en Madoera waren in Juni hooger voor padi, beras en maïs, iets lager voor aardnoten en katjang kedelce. De prijzen van de andere artikelen in deze tabel bleven op hetzelfde niveau als in Mei.

Het Prijsverloop van Groothandelsartikelen gedurende het derde kwartaal van 1929.

I. TARWE.

In het derde kwartaal zijn de berichten over de nieuwe oogsten van tarwe op het Noordelijk halfrond doorlopend van den grootsten invloed geweest op de prijsvorming aan de Noord-Amerikaansche termijnmarkten, zoowel als in Europa. In het vorige jaar waren de tarwe-opbrengsten in de Vereenigde Staten en in Canada ongekend groot geweest en in den loop van het voorjaar waren de prijzen tot een zeer laag peil gedaald, waardoor vooral in de Vereenigde Staten ontevredenheid ontstond onder de boeren, die regeeringsbescherming vroegen, welke verhooging der prijzen zou veroorzaken. Bij de presidentsverkiezing in de Vereenigde Staten is hun hulp toegezegd en deze is ook werkelijk gekomen, zij het in een anderen vorm dan zij hadden verwacht. Verbouwers worden in de gelegenheid gesteld op hun voorraden geld te leenen tegen een matige rente en de groote bedragen, welke daarvoor beschikbaar gesteld zijn, hebben niet nagelaten hun invloed te doen gevoelen. De prijzen zijn dan ook na het in Juni bereikte laagste punt aanmerkelijk opgelopen en deze verhooging is ook in het derde kwartaal voortgegaan. Natuurlijk zijn niet regelmatig elken dag aan de termijnmarkten van Noord-Amerika de prijzen gestegen en soms hebben op enkele dagen zelfs scherpe reacties plaats gevonden, doch in het begin van Augustus stonden de prijzen 26 dollarcent per bushel hooger voor September-tarwe in Chicago dan in het begin van Juli het geval was. Deze prijsverbetering was niet alleen het gevolg van de regeeringsmaatregelen in de Vereenigde Staten, doch in meerdere mate van de vooruitzichten van den nieuwen oogst in de Vereenigde Staten en in Canada. In het hardwintergebied klaagde men over te veel regen, welke dreigde van nadeeligen invloed te zullen zijn in den tijd, dat de oogst moest worden binnengehaald en in het zomertarwegebied van de

Vereenigde Staten en van Canada werd over droogte geklaagd. Wat de wintertarwe betreft, heeft de toestand zich verbeterd en onder gunstige omstandigheden is die tarwe geogst kunnen worden. Hoewel de opbrengst daarvan goed was en de kwaliteit zelfs zeer goed, bleef ze kwantitatief ten achter bij die van het vorige jaar. In het zomertarwegebied van de Vereenigde Staten en in Canada hield de droogte aan en zeer pessimistische berichten werden over de oogsten verspreid. De gevolgen van deze berichten vindt men in de groote prijsverhoogingen gedurende de maand Juli en in de eerste dagen van Augustus, in welke prijzen de verwachte kleine tarwe-opbrengsten waren verdisconteerd. Misschien is in dien tijd te veel uit het oog verloren, dat van den vorigen oogst nog groote voorraden tarwe aanwezig waren, zoodat de zichtbare voorraad in Noord-Amerika van buitengewoon grooten

omvang was. Toen de nieuwe oogst van wintertarwe was binnengehaald, werd deze door de verbouwers met grooten spoed ter markt gebracht en de daardoor ontstane vermeerdering der voorraden begon een drukken invloed uit te oefenen. Niettegenstaande de waarschuwingen van overheidspersonen en de spoorwegen, ging men voort met het zenden van groote aanvoeren naar de binnenlandsche markten. Dientengevolge begonnen de prijzen begin Augustus weder te dalen en kwamen in dien tijd scherpe fluctuaties voor. Daarna is de markt weer rustiger geworden,

STATISTISCH OVERZICHT

	TARWE HardWinter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No. 2 ¹⁾ loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amér. No. 2 ²⁾ loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.9 ^o Bé s.g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	\$	%	Sh.	%	£	%
Jaargemidd. 1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0	73/-	100,0	62.1/6	100,0
" 1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	195,75	83,4	360,50	77,9	17,90	165,74	1,89	112,5	86/6	118,5	58.1/-	93,5
Januari 1927	15,22 ⁵	88,5	12,50	95,6	165,00	71,3	222,25	94,2	362,50	78,4	13,35	123,7	1,75	104,2	85/6	117,3	55,7/6	89,2
Februari "	15,05	87,5	12,70	97,1	164,50	71,1	219,25	92,9	354,75	76,7	11,25	104,2	1,26	75,0	81/-	111,0	55,17/-	89,9
Maart "	14,80	86,0	12,82 ⁵	98,1	173,00	74,6	237,50	100,6	351,50	76,0	11,00	101,9	1,22	72,6	80/-	109,6	55,2/6	88,8
April "	15,75	91,6	13,57 ⁵	103,8	172,75	74,6	258,25	109,4	373,75	80,8	10,95	101,4	1,22	72,6	74/-	101,4	54,14/-	81,2
Mei "	15,60	90,7	13,20	101,0	175,25	75,8	245,00	104,2	372,75	80,6	11,00	101,9	1,22	72,6	70/-	95,9	54,2/6	87,2
Juni "	15,10	87,8	12,05	92,2	171,50	74,1	235,75	99,9	367,75	79,5	11,10	102,8	1,22	72,6	70/-	95,9	53,19/-	86,9
Augustus "	14,87 ⁵	86,5	11,45	87,6	178,50	77,1	252,50	107,0	368,25	79,6	11,05	102,3	1,22	72,6	69/-	94,5	55,5/6	88,0
September "	14,70	85,5	12,15	92,9	179,50	77,5	233,25	98,8	369,50	79,9	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	54,13/-	88,0
October "	13,72 ⁵	79,8	11,45	87,6	178,75	77,2	230,50	97,7	359,00	77,6	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	55,5/-	89,0
November "	13,45	78,2	12,12 ⁵	92,7	184,75	79,8	233,25	98,8	349,75	75,6	10,65	98,6	1,22	72,6	65/-	89,0	59,1/-	95,1
December "	13,40	77,9	12,57 ⁵	96,2	201,00	86,8	246,25	104,3	348,25	75,3	10,60	98,1	1,22	72,6	65/-	89,0	60,2/-	96,8
Januari 1928	13,50	78,5	12,70	97,1	207,50	89,6	247,75	105,0	361,00	78,0	10,30	95,4	1,22	72,6	65/-	89,0	62,1/-	99,9
Februari "	13,80	80,2	12,87 ⁵	98,5	226,50	97,8	243,75	103,3	361,00	78,0	10,00	92,6	1,21	72,0	65/-	89,0	61,12/-	99,2
Maart "	14,60	84,9	14,00	107,1	240,75	104,0	255,75	108,4	350,75	75,8	9,95	92,1	1,19	70,8	65/6	89,7	61,3/6	98,6
April "	15,30	88,9	14,97 ⁵	114,5	239,50	103,5	261,00	110,6	358,25	77,5	10,05	93,1	1,19	70,8	66/-	90,4	61,14/6	99,4
Mei "	15,30	88,9	15,17 ⁵	118,4	238,50	103,0	260,75	110,5	372,00	80,4	10,60	98,1	1,19	70,8	66/-	90,4	62,15/-	101,1
Juni "	14,37 ⁵	83,6	14,27 ⁵	109,2	234,00	101,0	252,50	107,0	365,25	79,0	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	63,17/-	102,9
Juli "	14,25	82,8	13,07 ⁵	100,0	246,75	106,6	241,00	102,1	359,75	77,8	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62,18/-	101,3
Augustus "	12,00	69,8	12,62 ⁵	96,6	214,75	92,8	226,75	96,1	350,75	75,8	10,05	93,1	1,21	72,0	66/-	90,4	62,10/6	100,7
September "	11,65	67,7	11,57 ⁵	88,5	198,75	85,9	198,25	84,0	350,75	75,8	10,00	92,6	1,21	72,0	66/-	90,4	63,8/-	102,1
October "	12,27 ⁵	71,4	12,27	93,8	218,50	94,4	189,50	80,3	366,00	79,1	9,95	92,1	1,19	70,8	66/-	90,4	65,12/-	105,7
November "	12,32 ⁵	71,7	12,07 ⁵	92,4	227,25	98,2	185,50	78,6	386,25	83,5	10,20	94,4	1,18	70,2	66/-	90,4	67,18/-	109,4
December "	12,30	71,5	11,90	91,0	220,25	95,1	180,50	76,5	373,75	80,8	10,10	93,5	1,18	70,2	66/-	90,4	70,3/-	113,0
Januari 1929	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,3	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	75,10/6	121,7
Februari "	12,72 ⁵	74,0	12,65	96,7	236,00	100,9	194,75	82,5	357,25	77,2	12,90	119,4	1,11	66,1	67/-	91,8	78,1/6	125,7
Maart "	12,65	73,5	12,62 ⁵	96,6	233,00	101,6	191,75	81,3	359,00	77,6	12,00	111,1	1,11	66,1	67/-	91,8	89,8/-	144,0
April "	12,12 ⁵	70,5	11,62 ⁵	88,9	218,00	94,1	185,25	78,5	373,25	80,7	11,05	102,3	1,11	66,1	68/-	92,2	82,17/6	133,5
Mei "	11,12 ⁵	64,1	10,57 ⁵	80,9	198,25	85,6	177,50	75,2	363,50	78,6	11,15	103,3	1,16	69,0	69/6	95,2	75,4/6	121,2
Juni "	10,87 ⁵	63,2	10,20	78,0	193,50	83,6	171,25	72,6	355,25	76,8	11,25	104,2	1,30	77,4	71/-	97,3	74,11/-	120,1
Juli "	12,80	74,3	11,20	85,6	218,50	94,4	191,25	81,0	415,50	89,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	72,12/6	117,0
Augustus "	13,12 ⁵	76,3	10,75	82,2	202,50	87,5	182,75	77,4	452,50	97,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	73,17/-	119,0
September "	12,85	74,7	10,50	80,3	197,00	85,1	172,00	72,9	454,00	98,2	11,25	104,2	1,30 ⁵	77,4 ⁵	72/6	99,3	75,5/-	121,2
2 9	12,75	74,1	10,20	78,0	194,00	83,8	175,00	74,2	490,00	105,9	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	76,2/6	122,6
16 "	13,00	75,6	10,30	78,8	193,00	83,4	173,00	73,3	520,00	112,4	11,50	106,5	1,30	77,4	72/6	99,3	75,2/6	121,0
23 "	12,55	73,0	10,10	77,2	186,00	80,3	170,00	72,0	550,00	118,9	11,50	106,5	1,30	77,4	72/6	99,3	74,2/6	119,4
30 "	12,00	69,8	9,90	75,7	185,00	79,9	170,00	72,0	520,00	112,4	11,50	106,5	1,30	77,4	72/6	99,3	74,2/6	119,4

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western vóór de invoering van Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

werden de dagelijksche prijsschommelingen kleiner en bleven de prijzen tot begin September vrijwel op dezelfde hoogte. Intusschen begonnen de berichten over tarwe in Argentinië ook een belangrijke rol te spelen. Deze berichten spraken ook alle van te groote droogte voor den te velde staanden tarwe-oogst. In het begin waren deze berichten nog niet onrustbarend en Argentijnsche afladers gingen voort op ruime schaal te verschepen. De oogst in het vorige jaar was buitengewoon groot geweest en van de verhooging der prijzen van Noord-Amerikaansche tarwe werd dankbaar gebruik gemaakt om belangrijke zaken af te sluiten. Ook in Zuid-Amerika stegen de prijzen echter in den loop der maand Juli en de prijzenloop aan de Argentijnsche termijnumarkten vertoont ongeveer eenzelfde beeld als aan de Noord-Amerikaansche. Tengevolge van den druk van het groote aanbod in Noord-Amerika daalden later ook in Argentinië de prijzen weder, om tegen het einde van Augustus meer stationnair te worden. De Argentijnsche oogstberichten werden echter ongunstig. De voortgaande droogte dreigde gevaarlijk te worden en had reeds schade aan het te velde staande gewas toegebracht. Ook de Noord-Amerikaansche markten stegen in het einde van Augustus en in het begin van September weder tengevolge van de Argentijnsche droogteberichten. Zelfs toen op 10 September de officieele schattingen voor zomertarwe in de Vereenigde Staten en in Canada iets hogere cijfers aanwezen dan verwacht werd, was prijsverlaging daarvan niet het gevolg door de slechte berichten uit Argentinië. Sedert dien tijd is in Argentinië de zoo zeer gewenschte regen gevallen en prijsverlaging in dat land en ook in Noord-Amerika was daarvan het gevolg. Houders van tarwe in Noord-Amerika zijn niet dringend aan de markt en, hoewel de zichtbare voorraden een grooten omvang hebben bereikt, geeft men er over het algemeen de voorkeur aan te wachten, in de hoop later hogere prijzen te zullen maken, wanneer het aanbod van Plata-tarwe verminderd zal zijn.

De vraag naar buitenlandsche tarwe in Europa was

over het algemeen matig en koopers bepaalden zich als regel tot het dekken hunner dadelijke behoefte. Zij gaven er vaak de voorkeur aan de ontwikkeling der oogsten af te wachten, zoowel in exportlanden als in het eigen land. Waren in het begin van den zomer de vooruitzichten van den Europeeschen tarwe-oogst niet onverdeeld gunstig, daarin is tengevolge van den mooien warmen zomer een verandering ten goede ingetreden. Vooral Italië en Frankrijk hebben groote oogsten binnengehaald en in Frankrijk overweegt de regeering zelfs het invoeren van een systeem, welke den uitvoer van Fransche tarwe zal vergemakkelijken. In de Noordelijke Europeesche landen zijn de opbrengsten wel niet zoo groot als in het vorige jaar, doch de kwaliteit der tarwe is zeer goed. Ook in Oostelijk Europa is de tarwe-oogst goed gelukt en vastelijk wordt geregeld tarwe naar West-Europa uitgevoerd. De opbrengst in Europa is tezamen grooter dan het vorige jaar, doch deze grootere opbrengst speelt slechts een zeer kleine rol tegenover de verminderde opbrengsten in de Vereenigde Staten en in Canada. Gedurende de laatste dagen van September verbeterde de stemming in Amerika weder en trad een reactie in na de geregelde verlagingen sedert het midden van September. In de laatste dagen van September zijn die verhoogingen echter weder verloren gegaan.

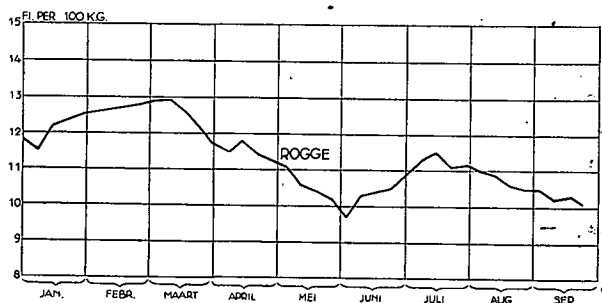
ROGGE.

De prijzen voor rogge hebben in hoofdzaak die voor tarwe gevolgd, de omvang der zaken in rogge was over het algemeen klein. Duitschland had in het vorige jaar een grooten rogge-oogst gehad en trad weinig op als koper van buitenlandsche roggesoorten ter vermening met binnenlandsche rogge. Amerikaansche rogge werd op bescheiden schaal uitgevoerd en vond in hoofdzaak haren weg naar Scandinavische landen. De oogstberichten over rogge uit Duitschland waren gedurende den zomer gunstig en een groote oogst hiervan is in Duitschland binnengehaald. Geregeld was Duitschland met rogge van den nieuwen oogst

WAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per ½ K.G.		THEE Aff. N.-I. thee. A'dam gem. pr. Java- en Suma- trathee p. ½ K.G.		Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100		Indexcijfer van The Economist, herleid 1927 = 100 tot 1925 = 100	
£	%	¢ cts.	%	pence	%	pence	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%				
261.17/-	100,0	23,25	100,0	55,00	100,0	29,50	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0		
290.17/6	111,1	17,55	75,5	47,25	85,9	24,75	83,9	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	93,2	92,9		
299.13/6	114,4	13,45	57,5	45,00	81,8	25,25	85,6	1/7,375	54,4	22,00	117,3	50	81,5	71	84,0	93,5	88,9		
309.8/6	118,2	14,15	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	1/7,125	53,7	21,125	112,7	48,75	79,4	71,25	84,3	94,2	89,9		
312.15/-	119,4	14,25	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	1/8,25	56,8	20,625	110,0	48	78,2	70	82,8	92,9	89,2		
304.1/-	116,1	14,75	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	1/7,875	55,8	20,25	108,0	48	78,2	72,25	85,5	92,3	88,7		
295.12/-	112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	1/7,75	55,4	20,25	108,0	47	76,6	86,5	102,4	93,5	90,4		
296.9/6	113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	1/6	50,5	18,375	98,0	47	76,6	81,25	96,2	96,1	89,6		
289.15/6	110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	1/4,75	47,0	18,625	99,3	47	76,6	84	99,4	97,4	92,2		
292.-/6	111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	1/5,25	40,8	18,50	98,7	45,375	73,9	-	-	96,1	90,2		
287.12/6	109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6	17,875	95,3	44,25	72,1	94,5	111,8	96,8	89,1		
264.2/6	100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0	16,875	90,0	45,25	73,7	93	110,1	96,8	88,6		
264.4/6	100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9	17,25	92,0	46	74,9	96	116,1	97,4	88,9		
266.13/6	101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4	17,875	95,3	46	74,9	89,25	105,6	97,4	88,2		
255.1/-	97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/7,25	54,0	17,375	92,7	46	74,9	84,5	100,0	98,7	87,9		
233.10/6	89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75	89,3	46	74,9	79,5	94,1	96,8	87,9		
233.17/6	89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	1/0,75	35,8	16,875	90,0	47	76,6	79	93,5	98,1	89,2		
234.6/-	89,5	20,65	88,8	54,50	99,1	33,00	111,9	-9,375	26,3	16,875	90,0	47	76,6	74,25	87,9	98,7	89,5		
230.13/-	88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	-9	25,3	16,625	89,7	48,25	78,6	78,25	92,6	98,1	91,2		
218.8/6	83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	-9,25	26,0	15,75	84,0	49	79,8	73,25	86,7	98,7	89,8		
211.19/-	80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	-9,25	26,0	15,50	82,7	49,875	81,3	71,25	84,3	95,5	88,2		
211.18/-	80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	-9,25	26,0	16,00	85,3	51,875	84,5	67,75	80,1	92,9	86,6		
214.7/6	81,9	18,55	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	-8,5	23,9	15,875	84,7	52,75	86,0	70,25	83,1	93,5	85,4		
221.19/-	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	-8,8	24,7	14,625	78,0	53	86,4	73	86,4	94,2	80,1		
232.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	-8,625	24,2	14,00	74,7	53	86,4	75,75	89,6	95,5	85,1		
228.8/-	87,2	20,45	88,0	46,25	84,1	28,00	94,9	-8,5	23,9	13,925	74,3	51,75	84,3	76,5	90,5	95,5	84,8		
222.7/6	84,9	20,20	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	-9,875	27,9	13,775	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	94,2	84,6		
222.11/-	85,0	20,10	86,5	44,25	80,5	27,75	94,1	1/-	33,7	13,375	71,3	54	88,0	74,25	87,9	94,2	85,4		
221.0/6	84,4	21,25	91,4	44,00	80,0	27,50	93,2	1/0,125	34,0	13,50	72,0	54	88,0	72,75	86,1	94,8	85,8		
207.5/6	79,2	20,45	88,0	43,25	78,6	27,25	92,4	-1/0,5	29,5	13,375	71,3	54	88,0	74,25	87,9	92,9	83,9		
197.5/6	75,3	19,40	83,4	41,50	75,5	26,25	89,0	-1/0,875	30,5	12,25	65,3	54	88,0	73,50	87,0	91,6	81,7		
200.5/-	76,5	18,75	80,6	40,00	72,7	25,75	87,3	-1/0,625	29,8	12,00	64,0	54	88,0	69,50	82,2	91,0	81,9		
209.5/6	79,9	18,65	80,2	38,75	70,5	24,75	83,9	-1/1	30,9	13,425	71,6	54	88,0	68,50	81,1	91,0	83,7		
210.11/-	80,4	18,60	80,0	37,00	67,3	24,00	81,4	-1/0,5	29,5	13,00	69,3	53,50	87,2	64	75,7	91,6	83,6		
206.7/6	78,8	19,20 ⁶	82,6 ⁶	36,00 ¹⁰	65,5 ¹⁰	24,00 ¹⁰	81,4 ¹⁰	-1/0,3125	28,9	13,00	69,3	52	84,7	62,50 ¹⁰⁾	74,0 ¹⁰⁾				
205.5/-	78,4	19,00 ⁷	81,7 ⁷	35,75 ¹¹	65,0 ¹¹	23,75 ¹¹	80,5 ¹¹	-1/0,0625	28,2	13,25	70,7	52	84,7	65,25 ¹²⁾	77,2 ¹²⁾				
205.15/-	78,6	18,65 ⁸	80,2 ⁸	34,00 ¹²	61,8 ¹²	23,50 ¹²	79,7 ¹²	-1/0,25	28,8	13,75	73,3	52	84,7						
205.15/-	78,6	18,70 ⁹	80,4 ⁹	31,50 ¹³	57,3 ¹³	23,50 ¹³	79,7 ¹³	-1/0,1875	28,6	13,50	72,0	52	84,7						
203.5/-	77,6							-9,75	27,4	13,87 ⁵	74,0	51	83,1						

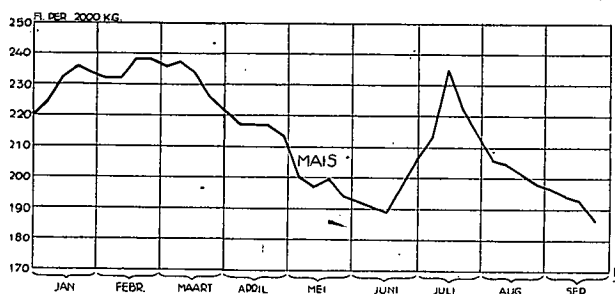
de huidige officieele noteeringswijze (Jan. 1928). ³⁾ = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928). ⁴⁾ Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. ⁵⁾ 3 Sept. ⁶⁾ 6 Sept. ⁷⁾ 13 Sept. ⁸⁾ 20 Sept. ⁹⁾ 27 Sept. ¹⁰⁾ 5 Sept. ¹¹⁾ 12 Sept. ¹²⁾ 19 Sept. ¹³⁾ 26 Sept.

aan de markt, waarvoor echter weinig belangstelling gewekt kon worden, daar de omliggende landen ook goede opbrengsten hadden. De voorraden nemen in Duitschland toe en sedert de nieuwe oogst wordt aangeboden, zijn de prijzen geregeld gedaald. In verband met dit aanbod is de vraag voor Hongaarsche- en Donaurogge ook aanzienlijk kleiner geworden, terwijl Noord-Amerika op het oogenblik als rogge-exporteur geen rol van eenige beteekenis speelt.

MAIS.

Ook in het derde kwartaal van dit jaar waren invoerende landen voor de voorziening hunner maïs-behoefte in hoofdzaak aangewezen op Argentinië. Zuid-Afrika leverde slechts beperkte hoeveelheden en Noord-Amerika was met mixed-maïs niet meer aan de markt. Uit Argentinië werden groote hoeveelheden maïs verscheept en het was niet steeds even gemakkelijk om de binnenkomende partijen te verkoopen. De prijsverhoging, welke in het einde van Juni was ingetreden, is ook in Juli verder voortgegaan, vooral toen in Argentinië een staking der havenarbeiders in verschillende uitvoerhavens uitbrak. Deze staking was niet algemeen, doch de verschepingen werden bemoeilijkt en het aanbod van Plata-maïs werd dientengevolge beperkt. Vooral tegen het einde van Juli werden voor stoomende partijen, waarvan men dus nauwkeurig kon nagaan, wanneer zij in Europa zouden aankomen, hooge prijzen betaald. Allengs is in den toestand weder verbetering ingetreden en werd het aanbod van stoomende partijen ruimer, hetgeen in het begin van Augustus weder eenige prijsverlaging tengevolge had. Gedurende den tijd van de staking hield de prijzenloop aan de termijnmarkten in Argentinië niet steeds gelijken tred met dien in Europa, daar de moeilijkheden om te verschepen in Argentinië aan de termijnmarkten niet dezelfde uitwerking hadden als in Europa. Wel was de stemming aan de

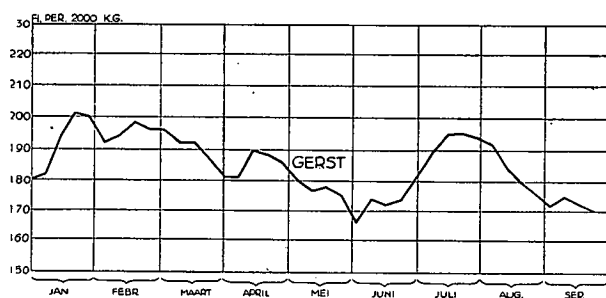
termijnmarkten vast en ondergingen ook daar gedurende de maand Juli de prijzen vrij aanzienlijke verhogingen. Evenals ze in Europa in Augustus daalden, deden ze dat ook aan de Argentijnsche termijnmarkten, vooral toen de vooruitzichten van den nieuwen maïs oogst in de Balkanlanden zeer gunstig bleken te zijn en uit die landen aanbiedingen op ruimeret schaal begonnen te komen van Donaumaïs, ter verlading in de laatste maanden van dit jaar. Met kleinere fluctuaties zijn gedurende Augustus de prijzen voor maïs langzaam gedaald om in begin September weder eenige verhoging te ondergaan, waarop een nieuwe verlaging intrad.

In Europa zijn de prijzen voor Platamaïs omstreeks half September vrij sterk gedaald ten gevolge van

ruim aanbod en beperkte vraag. Daarna heeft weder een opleving plaats gevonden en zijn tegen het einde van September de prijzen weder verhoogd. Het aanbod van Donaumaïs werd, nadat daarin in Juli enkele kleine zaken waren afgesloten, hoe langer hoe groter en in het einde van Augustus en gedurende de maand September was het aanbod groot tot lagere prijzen dan waarvoor Plata-maïs te koop was. In Duitschland heeft men niet veel maïs gekocht, omdat daar voor het voeren gerst wordt gerefereerd, welke goedkoper was dan maïs. In Nederland echter heeft men op groote schaal gebruik gemaakt van de aanbiedingen van Donau-maïs, waarvoor in de tweede helft van September de prijzen belangrijk werden verlaagd. Tegen het einde der maand is weder een reactie ingetreden met een flinke prijsverhoging, welke echter geen stand hield en in de laatste dagen weder verloren ging.

GERST.

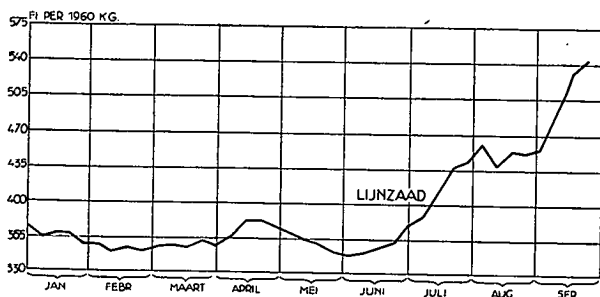
Gedurende den eersten tijd was het nog voornamelijk Amerikaansche gerst, welke in Europa voor voederdoeleinden werd gebruikt. Ook voor gerst heeft, evenals voor andere graansoorten in dien tijd, een prijsverhoging plaats gevonden als gevolg van de oogstberichten uit Noord-Amerika, waar de weersomstandigheden ongunstig waren en de droogte haar schadelijken invloed deed gelden. Reeds werd in het begin van Juli ook Donaugerst aangeboden, doch de prijzen daarvan waren hooger dan voor Amerikaansche voergerst en koopers van Donaugerst werden hoofdzakelijk gevonden in Duitschland, waar nog steeds de Amerikaansche voergerst niet wordt ingevoerd na de ervaringen, welke daarmede gedurende het najaar waren opgedaan. De termijnmarkt te Winnipeg onderging gedurende de maand Juli en begin Augustus belangrijke verhogingen, terwijl de op sommige dagen gemelde verlagingen meestal spoedig weder waren ingehaald. Sedert heeft een geregelde achteruitgang

aan de termijnmarkt te Winnipeg plaats gevonden, behalve in het begin van September, toen weder een tijdelijke verbetering intrad. De uitkomsten van de oogsten in de Vereenigde Staten en in Canada gaven wel kleinere opbrengsten dan in het vorige jaar, doch zij waren toch nog grooter dan het gemiddelde der voorgaande jaren. In verband met de kleine haveropbrengst verwacht men echter uit Noord-Amerika een minder ruim aanbod van gerst, omdat een gedeelte van de gerst waarschijnlijk gebruikt zal worden ter dekking van het tekort aan haver. De prijzen, welke door Amerikaansche afladers voor gerst werden gevraagd, werden in Augustus en in September wel verlaagd, doch waren als regel te hoog tegen die van Roemeensche gerst, waarvan een zeer groote oogst van mooie kwaliteit was binnengehaald en welke door Roemeensche afladers dringend werd aangeboden. Groote contracten werden vooral naar Duitschland afgesloten en de verschepingen van gerst uit Roemenië bereikten een hoogte als nog nooit het geval was geweest. Deze groote verschepingen en het dringende aanbod hebben de prijzen sterk doen dalen, terwijl de vraag, in verband met het ruime aanbod, verminderde. In het einde van September is daarin weder een verbetering ingetreden en zijn de prijzen weder verhoogd.

LIJNZAAD.

Het derde kwartaal van dit jaar heeft groote schommelingen te zien gegeven en de prijzen hebben een voor de laatste jaren ongekende hoogte bereikt. Zoals steeds in deze periode, vormden ook nu de weerberichten uit de oorspronglanden de aanleidende oorzaak en de bij voortdoring van den a.s. oogst ongunstig luidende mededeelingen hielden verkoopers van de markt. Hierbij kwam nog, dat de schattingen omtrent de oude oogstvoorraden zeer uiteenlopend waren, zoodat er alles tezamen genomen een onzekere toestand heerschte. Door de aanhoudende droogte is klaarblijkelijk aan den oogst in Argentinië schade toegebracht en de schattingen omtrent de schade loopen uiteen van 20 pCt. tot 40 pCt., maar tijdige overvloedige regen kan nog wel eenige verbetering brengen.

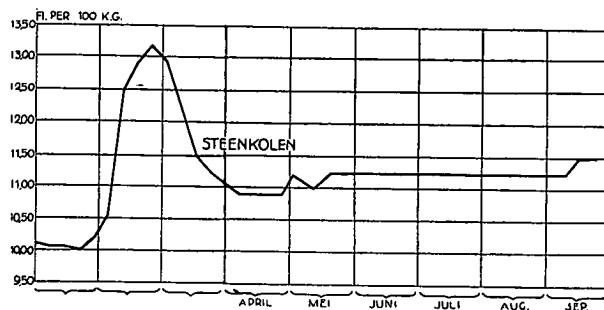

Ook de Vereenigde Staten en Canada hebben met groote droogte te kampen gehad, zoodat ook daar de opbrengst aanmerkelijk kleiner is, hetgeen tengevolge zal hebben, dat Noord-Amerika zal trachten zijn tekort op de Zuid-Amerikaansche markten te dekken, waardoor het Europa aanzienlijke concurrentie zal aandoen. Hoe groot de invloed der slechte vooruitzichten op de markt is geweest, blijkt wel hieruit, dat de prijzen, welke begin Juli op ca. f 390 stonden, zich in het midden van September op ongeveer f 570 bewogen, dus niet minder dan 46 pCt. hooger. Dat er ook in Buenos Aires een zenuwachtige stemming heerschte, wordt duidelijk hierdoor gedemonstreerd, dat de noteringen op 17 Aug. van Peso 22.30 op Peso 25.05 stegen, op 21 Aug. weer terugvielen van Peso 24.10 op 22.70, om op 22 Aug. weer te komen op Peso 24.50. Het behoeft wel geen betoog, dat onder deze omstandigheden de consumptie een voorzichtige inkooppolitiek volgde, tengevolge waarvan de omzetten naar verhouding klein bleven. De Noord-Amerikaansche koopers stonden zich klaarblijkelijk weinig aan de hogere noteringen en kochten, hetgeen duidelijk bleek uit de verschepingen uit Argentinië, waarvan het grootste gedeelte meestentijds voor de Vereenigde Staten bestemd was.

STEENKOLEN.

Onder de leiding van Engeland is het afgelopen driemaandelijkse tijdperk gekenmerkt geweest door groote vastheid in prijzen, waartoe voornamelijk de overweging heeft bijgedragen, dat kolens, onverschillig van welke hoedanigheid, niet anders dan dunder kunnen worden in het licht van de door de Regeering beraamde plannen met de mijnwerkers. Wanneer de achturige werkdag voor dezen zou worden verminderd zonder dat de loonen dalen, dan moet dit een duurder worden van het product tengevolge hebben. In dezelfde richting werkt ook de door de Regeering sterk aangemoedigde concentratiebeweging in het mijnwezen. Elke aansluiting van producenten, gewild of ongewild, brengt onafwijsbaar een verhooging van den verkoopprijs, hoe gering ook, teweeg. Het voetspoor van Engeland zijn de andere productiegebieden in Europa gaarne gevolgd, zoodat overal de markten vast gebleven zijn.

Misschien mag de hooge prijs, die op het oogenblik voor gietcokes gevraagd wordt, als barometer gelden voor den algemeen goeden gang van zaken, alhoewel

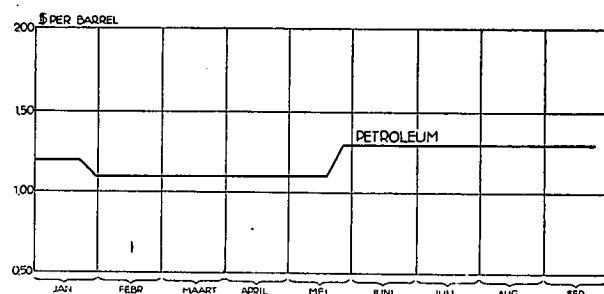

juist gedurende de laatste dagen door enkele schokkende gebeurtenissen op de geld- en fondsenmarkt het vertrouwen in een voortduren van de opwaartsche beweging aan het wankelen is geraakt.

PETROLEUM.

Indien niet alle voortteekenen bedriegen, zullen de Ver. Staten dit jaar voor het eerst in hunne geschiedenis een ruwoliev-productie van meer dan een miljard barrellen bereiken! Waar ook van de meeste andere groote productielanden, zooals Venezuela, Rusland, Roemenië, enz., een aanzienlijke vermeerdering veilig mag worden verwacht (niet echter van Columbia en Mexico), zal ook de wereldproductie een tot dusverre ongekende hoogte bereiken. Weliswaar staat daartegenover een zeer belangrijke toeneming ook van het verbruik — vooral van benzine; of dit echter een volkomen tegenwicht daarvoor zal blijken te zijn, blijft af te wachten.

Inmiddels konden na de ineenstorting der productiebeperkingen in Oklahoma en Californië toch eenige maatregelen worden genomen, waardoor althans de kans op langeren duur of verscherping des onheils der overproductie werd voorkomen. Eene productiebeperking in de Oklahoma Citypool werd tot stand gebracht, en hetzelfde gelukte, en nog wel op langen duur, in het Kettleman-Hills-veld in Californië, dat als een van de rijkste, zoo niet het grootste van alle olievelden in dezen staat werd beschouwd. Op 1 September trad in Californië ook de „constitutionality“ wet in werking, waarvan de „constitutionality“ weliswaar niet boven elken twijfel verheven schijnt, waarvan men echter groote verwachtingen koestert; in elk geval mag deze wet als een zeer belangrijke schrede in de goede richting worden beschouwd.

Terwijl de prijs van ruwe olie in het Mid-Continent-gebied kon gehandhaafd worden, werd de, trouwens veel minder belangrijke, prijs van ruwe Pennsylvania-olie twee keer met \$ 0.25 per barrel verlaagd, en aldus van \$ 3.60 op 3.10 gebracht.

Vermelding verdient het uitbreken van strijd op verschillende benzine-markten, zooals in het Oosten der V. St., waar, naar het schijnt, het zeer actieve optreden der Shell Union tegenmaatregelen der Socony heeft uitgelokt. De exportprijzen voor de voornaamste producten f.o.b. Gulf bleven ongewijzigd, ondanks het streven van een deel der maatschappijen, een verhoging door te drijven. Zooals het heet, was het hier vooral de Koninklijke Shell-groep, die zich — en terecht — daartegen heeft verzet.

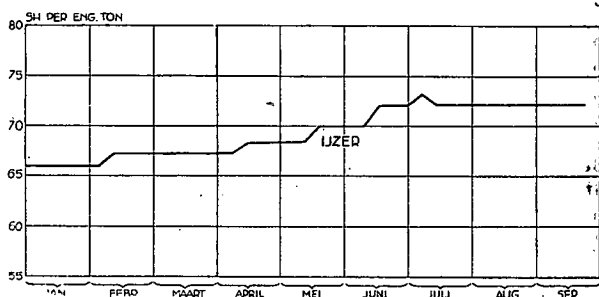
Omtrent de besprekingen van leiders der Amerikaanse olie-industrie met eenigen van hunne Euro-

peesche collega's is niet veel uitgelekt, mogelijk zullen deze besprekingen bij een nieuw bezoek, door Sir Henri Deterding aan de V. St. te brengen, worden hervat.

In Europa valt een prijsstrijd in West-Duitschland te memoreeren, en tijdelijk gedrukte exportprijzen voor Roemeensche producten.

RUWIJZER.

Kon tijdens het voorlaatste kwartaal nog gesproken worden van een stijgend niveau van de prijzen van gieterij-ijzer, in den loop van de laatste maanden was van een prijsverhoging geen sprake meer, hoewel de markt overigens vrij vast is gebleven op het in het begin van het derde kwartaal bereikte peil. Maakte de handel aan het begin van het derde kwartaal, toen de producenten uitverkocht waren, een prijs van 73/6 voor Cleveland Nr. 3, weldra kwamen laatstgenoemden weer aan de markt voor levering na September met hun laatste notering van 72/6, welke in den loop van het laatste kwartaal gehandhaafd werd.

Het oploopen van den prijs tot dit niveau was eenerzijds veroorzaakt door vrij omvangrijke aankopen ter dekking van de behoefte in de tweede helft van het jaar en anderzijds door het geringe aanbod als gevolg van de beperkte productie. Nu echter de vraag in het zomerseizoen geluwd en het aanbod iets ruimer geworden is, betoonen de verbruikers zich heel wat minder toeschietelijk. Dit heeft tengevolge, dat hoewel de sterk gestegen kooks- en ertsprizen deze zouden rechtvaardigen, een verhoging der prijzen, althans voorloopig, wel uitgesloten geacht mag worden.

KOPER.

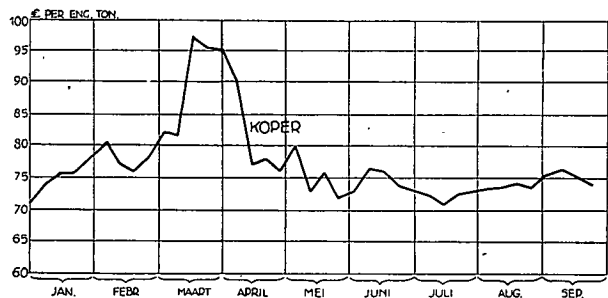
De prijs voor electrolytisch koper is in het afgelopen kwartaal vrijwel stabiel gebleven en zweefde, behoudens kleine afwijkingen, om £ 84 voor spot en £ 84.15 voor termijn. De marktfluctuaties kwamen hoofdzakelijk voor in het standaard koper. Dit varieerde tusschen £ 71 en £ 80. De productie van geraffineerd koper in Amerika bedroeg in Juni, Juli en Augustus, resp. 156, 153 en 148.000 Ton.

Men ziet in deze cijfers tot uiting komen de toegepaste restrictie. Hiertegenover staat, dat de uitvoer in de betreffende maanden bedroeg 48, 40 en 45.000 ton. Opvallend is, dat de productie in Augustus circa 4800 ton tegenover Juli achteruit is gegaan, terwijl de uitvoer ca. 4800 ton is toegenomen.

Als gevolg van de productiebeperking en een toenemende vraag meende de Anacondagroep van het kartel een poging te kunnen wagen, den prijs op te zetten. Begin September vertoonde standaard koper een stijgende tendenz en steeg van £ 75.7.6 op 30 August tot £ 80 op 4 September. Electrolytisch koper steeg in diezelfde periode van £ 84.15 tot £ 85.5. De prijs spiegelde als het ware weer een internen strijd in het kartel.

In Amerika wilde de Anacondagroep, die de erts beherrscht, den prijs opdrijven. Zij stuitte echter op verzet bij de Guggenheimgroep, welke de smelterijen achter zich heeft. Buitendien kwam in Europa een sterk verzet van de zijde van Katanga.

De productiemogelijkheden in Afrika zijn zeer groot en een uittreding uit het kartel door Katanga

zou tengevolge hebben, dat de productie-capaciteit door deze onderneming sterk zou worden opgevoerd. Indien men in aanmerking neemt, dat Afrika in 1918 slechts 34.000 Ton produceerde en in 1928 dit quantum reeds tot 141.000 had opgevoerd, is het te begrijpen dat de Anacondagroep dit keer haar wensch niet kon doordrijven.

Nadat Londen eenige dagen £ 85.5 genoteerd had voor electr. koper en Amerika 18.12½ tot 18.25, zijn de prijzen weer gedaald en hebben zij weer resp. het niveau van £ 84.15 en \$ 18 bereikt.

Tot een uiteenvallen van het kartel is het niet gekomen; zij, die daarop gehoopt hadden, hebben misgerekend. Nog altijd is het voor alle groepen beter een productiebeperking bij een prijs van \$ 18 dan vrije concurrentie met een prijsdaling van minstens \$ 5 à \$ 6. De marktpositie voor het artikel koper blijft nog altijd gunstig.

Tot de gunstige factoren, die de markt beïnvloeden, behoort allereerst de overeenstemming, die op de Haagsche Conferentie tot stand gekomen is omtrent het plan Young. Verder heeft de verkiezing van het Labourministerie tengevolge, dat de electriciteits- en telegraafindustrie in Engeland eerstdaags onder handen genomen zal worden, waarvoor groote hoeveelheden koper noodig zijn. Ook in Amerika is men bezig zooveel mogelijk spoorwegen te electrificeren.

Indien men in aanmerking neemt, dat alleen in Amerika de electriciteits-, telefoon- en telegraafindustrie in 1928 verbruikt heeft 533.000 short tons koper bij een totale productie in Noord-Amerika van 1.123.000 short tons, kan men begrijpen, wat een enormen invloed de electriciteits- en telegraafindustrie in het algemeen op het koperverbruik heeft.

Verder zal op de ontwikkeling van de kopermarkt van grooten invloed zijn, hoe de besprekingen over een verhoging van de invoerrechten op verschillende artikelen in Amerika zullen eindigen.

De gemiddelde prijs van electrolytisch koper bedroeg in: Juli £ 84.15, Aug. £ 84.15, Sept. £ 84.15.

De Fusie tusschen de Deutsche Bank en de Diskonto-Gesellschaft.

De raad van beheer van de Deutsche Bank en van de Diskonto-Gesellschaft hebben besloten aan de algemeene vergadering van aandeelhouders de vereeniging van beide banken voor te stellen.

De nieuwe instelling zal den naam dragen van Deutsche Bank und Diskonto-Gesellschaft en een aandeelenkapitaal krijgen van R.M. 285 miljoen en een reserve van ongeveer R.M. 160 miljoen.

Aan de raden van beheer en firmanten van de Norddeutsche Bank in Hamburg van de A. Schaaffhausen'scher Bankverein A.-G. in Keulen, van de Rheinische Creditbank en Süddeutsche Diskonto-Gesellschaft A.-G. zal voorgesteld worden om in een spoedig bijeen te roepen vergadering over de gelijktijdige vereeniging van deze banken met de „Deutsche Bank und Diskonto-Gesellschaft” te besluiten.

Voor den overgang van de Norddeutsche Bank in Hamburg en de A. Schaaffhausen'scher Bankverein te Keulen zijn geen aandelen noodig, omdat het geheele aandeelenkapitaal in handen is van de Diskonto-Gesellschaft. De voor de overneming van de Rheinische Creditbank en de Süddeutsche Diskonto-Gesellschaft

A.-G. vereischte, overigens niet onbelangrijke bedragen, aandelen van de Deutsche Bank en Diskonto-Gesellschaft worden aan groote aandeelhouders tegen contanten ter beschikking gesteld. De Handel-Maatschappij H. Albert de Bary & Co. in A'dam blijft onveranderd bestaan en zal verder worden uitgebreid.

Over de motieven, die tot deze fusie hebben geleid, meldt het officieele communicé, dat het doel is, het hoofd te bieden aan de te groote bedrijfsdrukten in het bankbedrijf. Daarmede wordt de weg gevolgd, die sedert eenige jaren door de groote buitenlandsche banken en binnenlandsche industriele ondernemingen is ingeslagen. De vereeniging van beide banken, welke in bijna 100 plaatsen en in Berlijn met talrijke dicht bij elkaar gelegen deposito-kassen vertegenwoordigd zijn, zullen een besparing aan bedrijfskosten medebrengen, en den verkoop van onroerende goederen mogelijk maken, zoodat daarmede als rationalisatie-maatregel de belangen van het geheele economische leven gediend worden. Bij de door te voeren rationalisatie zal het sociale element niet uit het oog worden verloren.

Dit zijn in het kort de voornaamste karaktertrekken van deze fusie, waarop binnenkort uitvoeriger zal worden teruggekomen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

OPEN MARKT.

	1929				1928	1927	1914
	28 Sept.	23/28 Sept.	16/21 Sept.	9/14 Sept.	24/29 Sept.	26 Sept. 1 Oct.	20/24 Juli
<i>Amsterdam</i>							
Partic.disc.	5 3/8-7/16	5 3/8-7/16	5 3/8	5 3/8-3/8	4 7/16-1/2	3 3/16-3/8	3 1/8-3/16
Prolong.	5 1/2	5-3/4	5-3/4	5-1/2	4 1/4-3/4	3 3/4-4	2 1/4-3/4
<i>Londen</i>							
Daggeld...	4 3/4-5 1/2	4-5 3/4	3-4 3/4	3 1/2-5	2 1/2-4	3-4 1/4	1 3/4-2
Partic.disc.	6 1/8-3/16	5 7/16-6 3/16	5 7/16-1/2	5 15/32-1/2	4 1/8-5/16	4 5/16-3/8	2 1/4-3/4
<i>Berlijn</i>							
Daggeld...	8 1/4-10	5 3/4-10	6-8 1/2	5 1/2-10	5-8	4-9	—
Partic.disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d...	7 3/8	7 1/2-3/8	7 1/8	7 1/8	6 5/8-3/4	6	—
56-90 d...	7 3/8	7 1/8-3/8	7 1/8	7 1/8	6 5/8-3/4	6	2 1/8-1/2
Warenwechsel.	7 3/4	7 3/4	7 5/8-3/4	7 1/2-5/8	7-1/4	6 1/4-3/8	—
<i>New York</i>							
Daggeld 1)	9-1/4	9-10 1/4	7-10 1/4	7-10 1/4	6-8 1/4	3 1/2-4 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic.disc.	5 1/4	5 1/4	5 1/4	5 1/4	4 5/8	3 1/4	—

1) Koers van 27 Sept. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
24 Sept. 1929	2.49 3/4	12.08 3/8	59.36 1/2	9.76	34.66	99 1/2
25 " 1929	2.49 3/4	12.08 7/8	59.37 1/2	9.76	34.67	99 1/2
26 " 1929	2.49 3/10	12.09 1 1/8	59.39	9 7/6 1/2	34.68	99 1/2
27 " 1929	2.49 3/10	12.09 1 1/8	59.39 1/2	9.76 1/2	34.67 1/2	99 1/2
28 " 1929	2.49 3/10	12.09 1 1/8	59.37	9.76 1/2	34.68 1/2	99 1/2
30 " 1929	2.49 3/10	12.09 1 1/8	59.37 1/2	9.76 1/2	34.69 1/4	99 1/2
Laagsted.w.1)	2.49 3/10	12.09 3/8	59.35	9.75	34.64	99 1/4
Hoogste d.w.1)	2.49 3/8	12.10	59.41	9.78	34.72	100
23 Sept. 1929	2.49 3/10	12.08 3/8	59.37	9.76	34.66	99 1/2
16 " 1929	2.49 1/2	12.09 1/4	59.40	9.76 1/2	34.67	99 1/2
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
24 Sept. 1929	48.05 1/4	35.10	7.38 1/2	1.48	13.04 1/2	36.83
25 " 1929	48.07	35.07 1/2	7.38 1/2	1.48	13.04 1/2	36.83
26 " 1929	48.06	35.07 1/2	7.38 1/2	1.48	13.04 1/2	36.88
27 " 1929	48.07	35.07 1/2	7.38 1/2	1.48	13.04 1/2	36.87
28 " 1929	48.05 1/2	35.07 1/2	7.38 1/2	1.48	—	—
30 " 1929	48.06	35.07 1/2	7.38 1/2	1.47 1/2	13.04 1/2	36.88
Laagsted.w.1)	48.04	35.—	7.37	1.45	13.02 1/2	36.75
Hoogste d.w.1)	48.08	35.17 1/2	7.40	1.50	13.07 1/2	36.95
23 Sept. 1929	48.07	35.10	7.39	1.48	13.04 1/2	36.80
16 " 1929	48.07	35.12 1/2	7.38 1/2	1.48	13.04 1/2	36.79
Muntpariteit	48.—	35.—	7.38 1/2	1.48	13.09	48.52 1/2

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/4 en 7.21 1/2.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
24 Sept. 1929	66.77 1/2	66.37 1/2	66.40	6.26 1/2	104 3/8	2.46 3/4
25 " 1929	66.80	66.40	66.42 1/2	6.26 1/2	104 3/8	2.46 1/2
26 " 1929	66.82 1/2	66.4 1/2	66.45	6.26 1/2	104 3/8	2.47 1/2
27 " 1929	66.80	66.42 1/2	66.42 1/2	6.26 1/2	104 3/8	2.47 1/4
28 " 1929	66.80	66.42 1/2	66.45	6.26 1/2	104 3/8	2.47 1/4
30 " 1929	66.80	66.45	66.45	6.27 1/2	104 3/8	2.47 1/4
Laagsted.w.1)	66.70	66.32 1/2	66.35	6.25	104 3/8	2.46 1/2
Hoogste d.w.1)	66.85	66.50	66.42 1/2	6.30	104 3/4	2.47 3/4
23 Sept. 1929	66.80	66.40	66.52 1/2	6.26 1/2	104 3/8	2.46 7/8
16 " 1929	66.82 1/2	66.42 1/2	66.45	6.27 1/2	104 3/8	2.47 3/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/4	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

Laatstbekende noteringen te Amsterdam en Rotterdam op 1 October 1929 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bankdisconto
<i>Europa.</i>				
Londen *)	£	12.10 3/4	12.10 1/2	6 1/2
Berlijn *)	100 Mark	59.26	59.37 1/2	7 1/2
Parijs *)	100 Franc	9.747	9.77 1/2	3 1/2
Brussel *) §)	100 Belga	34.59	34.70 1/2	5
Luxemburg	100 Franc	48.—	6.94	—
Zürich *)	100 "	48.—	48.08 1/2	3 1/2
Praag	100 Kronen	7.37 1/2	7.37 1/2	5
Weenen *)	100 Schilling	35.—	35.04	8 1/2
Boedapest	100 Pengö	43.51	43.45	8
Boekarest	100 Lei	1.4880	1.48	9 1/2
Sofia	100 Leva	48.—	1.80	10
Belgrado	100 Dinar	4.379	4.39	6
Stamboel	Turksch £	10.93	1.20	—
Athene	100 Drachme	3.23	4.38 1/2	8
Milaan *)	100 Lira	13.09	13.04 1/2	7
Madrid *)	100 Peseta	48.—	36.93	5 1/2
Lissabon	Escudo	2.68 1/2	0.11 1/2	8
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	66.47 1/2	5 1/2
Oslo *)	100 "	66.67	66.50	6
Stockholm *)	100 "	66.67	66.82 1/2	5 1/2
Reickjavik	100 IJsl. Kr.	66.67	54.75	—
Warschau	100 Zloty	27.91	27.95	9
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	24.75	7
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	48.—	7
Reval (Estland)	100 Estl. Kr.	66.67	66.75	7 1/2
Helsingfors	100 Finnmrk.	6.26 1/2	6.27	7
Moskou	Tjerwonets (10 Roebel)	12.80	12.85	8
Danzig	100 Gulden	48.42	48.40	6
<i>Amerika.</i>				
New-York *)	\$	2.4878	2.49 1/8	6
Montreal	Canad. \$	2.4878	2.46 3/8	—
Mexico	Mex. Dollar	1.24	1.20 1/2	—
Buenos Aires	Peso (papier)	1.0568 1	1.04 3/8	6
La Paz (Bolivia)	Boliviano	0.9080	0.90 3/8	—
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.8075 2	0.29 1/2	—
Valparaiso	Peso (papier)	0.30	0.30 3/4	6-7
Bogota (Columbia)	Peso	2.42	2.42	—
Quito (Ecuador)	Sucre	1.21	0.49 1/2	—
Lima (Peru)	Per. £	12.10 3/4	10.27	—
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	2.44 1/2	—
Caracas (Venezuela)	Bolivar	0.4795	0.47 1/2	—
Paramaribo	Gulden	1.—	0.9768	—
Willemstad (Curaç.)	Gulden	1.—	1.01 3/4	—
San José (C. Rica)	Colon	1.16	0.62	—
Guatemala	Quetzal	2.48 3/4	2.49 1/2	—
Managua (Nicarag.)	Cordoba	2.48 1/2	2.46	—
San Salvador (Salv.)	Colon	1.2440	1.22 1/2	—
<i>Azië.</i>				
Calcutta	Rupee	0.91	0.90 1/2	5
Batavia	Gulden I.C.	1.—	0.99 3/4	5 1/2
Kobe	Yen	1.24	1.19 1/2	5.48
Hong Kong	Dollar	—	1.19	—
Shanghai	Taël	—	1.39 1/4	—
Singapore	Straits Doll.	1.4125	1.40	—
Manilla	Phil. Peso	1.214	1.22 1/2	—
Bangkok	Baht	1.10	1.12 1/2	—
Teheran (Perzië)	Kran	—	23.75	—
<i>Afrika.</i>				
Kaapstad	£	12.10 3/4	12.07	6
Alexandrië	Egypt. £	12.42	12.40 1/2	—
<i>Australië.</i>				
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	12.10 3/4	11.98 1/2	—
Nieuw Zeeland	£	12.10 3/4	12.04	—

1) Goudpeso. 2) Milreis Goud. §) 1Belga = 5 frank.

*) Not. te A'dam. Ov. not. part. opg.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
24 Sept. 1929	4,84 ^{27/32}	3,91 ^{1/2}	23,81 ^{3/4}	40,11 ^{1/2}
25 " 1929	4,85 ^{5/32}	3,91 ^{1/4}	23,81 ^{7/8}	40,12 ^{1/2}
26 " 1929	4,85 ^{1/16}	3,91 ^{1/8}	23,84 ^{1/8}	40,14 ^{1/8}
27 " 1929	4,85 ^{9/32}	3,92	23,83 ^{5/8}	40,13 ^{1/2}
28 " 1929	4,85 ^{1/2}	3,92	23,84 ^{1/2}	40,14 ^{1/2}
30 " 1929	4,86	3,92 ^{3/8}	23,83 ^{1/2}	40,14
1 Oct. 1928	4,84 ^{7/8}	3,91	23,83 ^{1/2}	40,10 ^{1/2}
Muntpariteit...	4,8667	3,9108	23,81 ^{1/2}	40 ^{1/16}

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	14 Sept. 1929	21 Sept. 1929	23/28 Sept. '29 Laagste/Hoogste	28 Sept. 1929
Alexandrië..	Piast p. £	97 ^{1/2}	97 ^{1/2}	97 ^{1/16}	97 ^{1/2}
Athene	Dr. p. £	375	375	374 ^{3/4}	375 ^{1/4}
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10 ^{3/8}	1/10 ^{1/2}	1/10 ^{1/8}	1/10 ^{1/4}
Budapest ...	Pen. p. £	27.79	27.79	27.77	27.84
Buenos Aires	d. p. \$	47 ^{13/16}	47 ^{13/16}	47 ^{13/32}	47 ^{13/16}
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 ^{1/8}	1/5 ^{1/8}	1/5 ^{27/32}	1/5 ^{29/32}
Constantin..	Piast. p. £	1.012 ^{1/2}	1.007 ^{1/2}	9.95	10.15
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/11 ^{1/8}	1/11 ^{1/8}	1/11 ^{1/8}	2/0
Kobe	Sh. p. yen	1/11 ^{1/8}	1/11 ^{1/8}	1/11 ^{1/8}	1/11 ^{1/8}
Lissabon....	Escu. p. £	108 ^{1/16}	108 ^{3/16}	108	108 ^{1/8}
Mexico 1)....	\$ per £	10.00	10.00	9.95	10.05
Montevideo	d. per £	48 ^{1/8}	48 ^{1/8}	48 ^{1/8}	48 ^{1/8}
Montreal ...	\$ per £	4.88 ^{3/8}	4.89 ^{1/8}	4.88 ^{1/2}	4.90 ^{1/2}
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	5 ^{1/8}	5 ^{1/8}	5 ^{55/64}	5 ^{57/64}
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/3 ^{29/32}	2/3 ^{9/16}	2/3 ^{1/16}	2/4 ^{1/8}
Singapore ...	id. p. \$	2/3 ^{47/64}	2/3 ^{1/4}	2/3 ^{39/32}	2/4 ^{1/8}
Valparaiso 2)	\$ per £	39.39	39.41	39.39	39.42
Warschau ..	Zl. p. £	43.23 ^{1/2}	43.23 ^{1/2}	43.20	43.31 ^{1/2}

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in pence. doch in £ genoteerd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

	Londen ¹⁾	N.York ²⁾		Londen ¹⁾
23 Sept. 1929..	23 ^{7/16}	50 ^{1/2}	23 Sept. 1929....	84/11 ^{1/2}
24 " 1929..	23 ^{1/2}	50 ^{1/8}	24 " 1929....	84/11 ^{1/2}
25 " 1929..	23 ^{11/16}	51	25 " 1929....	84/11 ^{1/2}
26 " 1929..	23 ^{9/16}	50 ^{3/4}	26 " 1929....	84/11 ^{1/2}
27 " 1929..	23 ^{1/16}	50 ^{5/8}	27 " 1929....	84/11 ^{1/2}
28 " 1929..	23 ^{1/16}	50 ^{1/2}	28 " 1929....	84/11 ^{1/2}
29 Sept. 1928..	26 ^{1/16}	57 ^{1/8}	29 Sept. 1928....	84/11 ^{1/2}
27 Juli 1914..	24 ^{1/16}	59	27 Juli 1914....	84/11

1) In pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) In sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	14 Sept. 1929	23 Sept. 1929
Saldo bij de Ned. Bank	f 337.415,81	f 60.636,86 ^{1/2}
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten		
Voorschot op ultimo Aug. 1929 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opencent op de Rijksinkomstenbelasting	" 22.033.252,78	" 22.033.252,78
Voorschotten aan Ned.-Indië	" 25.847.273,22	" 25.696.519,-
Id. aan Suriname	" 10.818.265,41	" 11.073.164,75
Id. aan Curaçao	" 180.314,63	" 209.015,23
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 139.156.542,51	" 138.959.365,61
Voordering op het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds ¹⁾	" 23.045.950,65	" 18.999.937,92
Voordering op andere Staatsbedrijven ¹⁾	" 327.994,43	" 170.716,64
Vordering op andere Staatsbedrijven ¹⁾	" 5.726.327,22	" 5.726.327,22
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt..	f 10.845.130,35	f 10.340.236,90
Voorschot door de Ned. Bank inrek. courant verstrekt		
Schatkistbiljetten in omloop	" 112.560.000,—	" 112.560.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 50.990.000,—	" 46.990.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank..	" 4.000.000,—	" 4.000.000,—
Daggeldleeningen		
Zilverbons in omloop	" 11.784.295,—	" 11.970.587,50 ²⁾
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1) Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 1)	" 15.576.213,22	" 14.535.687,33
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	" 130.000,—	" 130.000,—
Id. aan diverse instellingen 1)	" 13.596.912,89	" 13.836.432,16

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	21 Sept. 1929	28 Sept. 1929
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	f 27.500.000,—	f 27.910.000,—
Saldo bij de Javasche Bank		
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas		" 28.640.000,—
Schatkistpromessen	" 700.000,—	" 700.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands Kas	" 31.850.000,—	" —
Waarvan Muntbiljetten	" 2.294.000,—	" —
Muntbiljetten in omloop	" 45.785.000,—	" 45.460.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds. Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank. Voorschot van de Javasche Bank.	" 6.678.000,—	" 6.678.000,—
	" 974.000,—	" 889.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 30 September 1929.

Activa.		
Binnel. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 74.085.459,15 Bijbnk. " 1.354.353,92 Ag. sch. " 11.307.942,40	f 86.747.755,47
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 185.577.190,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		" 185.577.190,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 36.593.866,67 Bijbnk. " 15.586.102,30 Ag. sch. " 48.273.694,43	f 100.453.663,40
Op Effecten	f 91.974.604,82	
Op Goederen en Spec.	" 8.479.053,58	
Voorschotten a. h. Rijk		" 100.453.663,40
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 65.595.530,— Muntmat., Goud " 377.441.997,71	f 443.037.527,71
Munt, Zilver, enz.	" 19.156.738,47	
Muntmat., Zilver..		" 462.194.266,18 ¹⁾
Belegging 1/6 kapitaal, reserves en pensioenfonds		" 25.350.815,96
Geboeven en Meub. der Bank		" 5.200.000,—
Diverse rekeningen		" 45.088.619,94
		f 924.292.861,98
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	" 7.106.550,55	
Bijzondere reserve	" 8.000.000,—	
Pensioenfonds	" 6.259.744,99	
Bankbiljetten in omloop	" 851.685.510,—	
Bankassignatiën in omloop	" 930.293,65	
Rek.-Cour. { Het Rijk f Anderen " 20.493.452,28		" 20.493.452,28
Diverse rekeningen		" 9.817.310,51
		f 924.292.861,98
Beschikbaar metaalsaldo	f 112.465.932,66	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.		" 281.164.830,—

1) Waarvan in het buitenland. f 23.890.447,18. Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo 1)	Dek-kings-porc.
	Munt	Muntmat.				
30 Sept. '29	65.596	377.442	851.686	21.424	112.466	53
23 " '29	65.601	377.442	802.779	16.539	134.528	56 ^{1/2}
16 " '29	65.605	377.442	812.293	12.898	132.175	56
9 " '29	65.707	377.442	824.058	14.548	126.857	55
2 " '29	65.713	377.442	844.296	20.363	116.528	53 ^{1/2}
26 Aug. '29	65.722	377.442	800.560	13.006	138.604	57
1 Oct. '28	67.491	387.506	855.104	46.353	276.108	50 ^{1/2}
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 2)
30 Sept. 1929	86.748	31.000	100.454	185.577	45.089
23 " 1929	53.543	—	91.971	183.221	37.829
16 " 1929	58.396	2.000	100.134	174.482	35.699
9 " 1929	66.391	6.000	110.526	168.977	34.980
2 " 1929	70.371	16.000	136.898	168.500	34.858
26 Aug. 1929	68.481	17.000	93.704	153.753	37.415
1 Oct. 1928	77.088	22.000	114.727	197.798	59.172
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Sedert den bankstaat van 14 Jan. '29 weder op de basis van 2/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
30 Aug. 1929..	790	1.736	566	996	472
24 " 1929..	801	1.535	599	993	519
17 " 1929..	800	1.540	627	989	463
10 " 1929..	801	1.638	573	994	451
3 " 1929..	809	1.698	612	988	442
1 Sept. 1928..	970	1.687	672	1.063	530
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
28 Sept. 1929	169.900		306.000	67.300	20.580
21 " 1929	171.100		305.700	71.200	20.340
14 " 1929	171.200		312.200	64.100	20.680
31 Aug. 1929	147.575	24.423	305.675	69.649	21.869
24 " 1929	147.676	24.226	304.391	73.316	20.819
17 " 1929	147.648	23.686	308.061	68.490	20.713
10 " 1929	147.881	23.800	309.669	59.682	23.941
29 Sept. 1928	171.938	15.558	319.978	54.073	37.875
1 Oct. 1927	183.653	17.709	320.812	87.830	119.941
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dekkings-percentage
28 Sept. 1929		195.000		***	46
21 " 1929		197.900		***	45
14 " 1929		197.600		***	45
31 Aug. 1929	10.298	34.767	135.738	24.886	46
24 " 1929	11.394	42.374	133.121	21.266	46
21 " 1929	11.334	40.453	130.321	25.435	46
10 " 1929	11.496	38.863	125.668	23.839	46
29 Sept. 1928	12.399	32.961	92.080	52.812	50
1 Oct. 1927	12.806	25.552	129.742	42.236	49
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis ³⁾ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.¹⁾

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
25 Sept. 1929	131.938	361.071	30.866	3.233	22.178
18 " 1929	135.581	361.856	33.726	3.299	24.182
11 " 1929	136.054	364.959	31.095	3.457	23.716
4 " 1929	137.549	366.231	30.026	4.310	27.073
28 Aug. 1929	137.634	364.045	32.318	3.753	22.266
21 " 1929	138.202	365.443	31.516	3.832	28.738
26 Sept. 1928	173.205		134.494		41.578
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dekkings-perc. ²⁾
			Bankers	Other Accounts		
25 Sept. '29	68.872	14.705	56.954	36.448	32.141	29 ²³⁾ / ₃₂
18 " '29	73.782	18.589	63.344	36.098	35.065	29 ²³⁾ / ₃₂
11 " '29	75.687	14.011	66.458	36.513	32.434	27 ²⁴⁾ / ₃₂
4 " '29	75.807	9.095	73.968	37.167	31.318	26
28 Aug. '29	73.277	20.518	57.990	36.141	33.589	29 ²⁷⁾ / ₃₂
21 " '29	71.047	26.286	55.851	36.037	32.759	27 ²⁸⁾ / ₃₂
26 Sept. '28	31.682	9.694		103.741	58.460	51 ¹⁾ / ₂
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. ²⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
20 Sept. '29	39.060	80	7.211	26.444	18.749	2.407	3.200
13 " '29	39.031	71	7.221	26.576	18.612	2.448	3.200
6 " '29	39.006	61	7.229	26.797	18.606	2.481	3.200
30 Aug. '29	38.930	51	7.248	28.140	18.587	2.335	3.200
21 Sept. '28	30.568	732	12.985	21.072	18.472	2.021	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Particulieren
20 Sept. '29	5.612	1.540	65.318	7.050	6.864	5.227
13 " '29	5.612	1.482	65.470	7.050	6.998	5.134
6 " '29	5.612	1.558	65.781	6.796	6.699	5.689
30 Aug. '29	5.612	1.619	66.468	6.582	6.862	6.175
21 Sept. '28	5.930	1.151	61.013	7.421	3.142	5.656
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. ²⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
23 Sept. 1929	2.192,0	149,8	326,6	2.116,7	43,2
14 " 1929	2.186,4	149,8	322,8	2.239,6	55,2
7 " 1929	2.183,3	149,8	320,3	2.472,6	52,9
31 Aug. 1929	2.183,4	149,8	308,1	2.634,5	162,1
23 " 1929	2.177,0	149,8	312,2	2.020,4	43,7
22 Sept. 1928	2.335,8	85,6	187,8	2.034,7	34,1
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
23 Sept. 1929	92,8	594,7	4.202,0	519,4	360,1
14 " 1929	92,8	583,1	4.411,7	426,7	354,6
7 " 1929	92,8	575,3	4.602,6	471,6	353,0
31 Aug. 1929	92,8	567,6	4.897,3	433,9	332,7
23 " 1929	92,7	548,2	4.153,1	444,8	344,3
22 Sept. 1928	93,8	523,5	4.100,1	575,2	255,2
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 23, 14, 7 Sept., 31, 23 Aug. '29, 22 Sept. '28, resp. 48; 37; 35; 9; 48; 35 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data	Goud		Goud en zilver o. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. a.d. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in enwissel op het buitenl.						Schatkist	Partic.
26 Sept. 1929	1023	551	44	748	45	343	2.628	29	61
19 " 1929	1021	550	44	750	42	343	2.620	38	61
12 " 1929	1021	553	44	749	44	343	2.644	8	65
5 " 1929	1021	548	44	767	54	342	2.646	40	56
29 Aug. 1929	1014	566	44	797	47	348	2.624	32	126
27 Sept. 1928	807	505	44	584	51	377	2.220	26	90

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
11 Sept. '29	2.971,7	1.632,1	174,5	972,9	222,2
4 " '29	2.943,4	1.607,8	172,8	1.046,0	182,9
28 Aug. '29	2.962,1	1.632,4	186,9	973,6	156,5
21 " '29	2.954,2	1.629,3	188,6	986,4	132,1
14 " '29	2.938,4	1.629,3	190,4	1.028,0	117,9
7 " '29	2.940,0	1.557,0	183,3	1.064,1	79,2
12 Sept. '28	2.628,9	1.212,1	142,0	1.069,2	211,2

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekkings-perc. ¹⁾	Algem. Dekkings-perc. ²⁾
11 Sept. '29	159,0	1.864,1	2.404,0	166,7	69,6	73,7
4 " '29	149,0	1.883,3	2.374,0	166,8	69,1	73,2
28 Aug. '29	145,3	1.829,4	2.347,5	166,7	70,9	75,4
21 " '29	148,6	1.822,9	2.337,2	166,2	71,0	75,5
14 " '29	154,3	1.815,4	2.376,1	166,1	70,7	74,6
7 " '29	157,6	1.811,0	2.377,3	165,0	70,2	74,6
12 Sept. '28	221,3	1.688,3	2.388,1	145,0	64,5	68,0

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
4 Sept. '29	761	17.150	5.441	1.675	20.003	6.808
28 Aug. '29	685	16.950	5.456	1.663	19.787	6.766
21 " '29	686	16.946	5.488	1.650	19.842	6.730
14 " '29	726	16.940	5.511	1.674	19.969	6.731
7 " '29	770	17.051	5.541	1.675	20.004	6.712
5 Sept. '28	635	15.847	6.405	1.666	20.058	6.900

Hierachter volgen enkele bankstaten, welke aan het eind van ieder kwartaal worden opgenomen.

I. FEDERAL RESERVE BANK TE NEW YORK.
(In millioenen Dollars.)

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F.R. Notes		In herdsc. van de member banks	In de open markt gekocht ¹
28 Aug. 1929..	881,7	304,5	71,3	240,8	72,2
21 " 1929..	887,2	305,6	72,1	233,1	65,7
14 " 1929..	848,9	305,6	75,5	284,4	63,0
7 " 1929..	781,5	241,1	75,1	383,9	26,9
31 Juli 1929..	831,7	242,5	76,2	385,9	21,1
24 " 1929..	817,8	243,4	75,5	398,1	13,1
17 " 1929..	775,5	204,5	71,6	422,9	19,0
10 " 1929..	806,5	187,6	71,0	439,3	15,0
3 " 1929..	803,9	242,9	66,3	425,3	13,1
26 Juni 1929..	912,1	273,6	63,6	317,6	14,2
19 " 1929..	945,3	269,1	55,5	251,7	12,0
12 " 1929..	934,7	279,6	45,3	225,7	28,5
5 " 1929..	976,7	280,2	42,0	209,9	18,2
29 Aug. 1928..	890,9	194,3	26,7	292,5	45,0
31 Aug. 1927..	1.029,9	350,5	26,9	106,2	77,8

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F.R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algemeen Dekkingsperc. ¹
28 Aug. 1929..	31,7	310,3	921,7	64,2	77,4
21 " 1929..	37,5	310,8	916,7	63,7	78,2
14 " 1929..	38,6	311,4	931,2	63,6	74,3
7 " 1929..	41,4	310,1	928,9	63,5	69,1
31 Juli 1929..	25,5	308,0	970,9	60,1	71,0
24 " 1929..	25,3	306,8	964,4	60,1	70,3
17 " 1929..	33,2	315,4	957,5	60,2	66,5
10 " 1929..	15,6	315,6	962,2	57,8	68,7
3 " 1929..	19,9	309,4	984,8	57,8	67,2
26 Juni 1929..	24,6	282,2	981,9	57,8	77,2
19 " 1929..	15,5	281,1	953,4	57,7	81,1
12 " 1929..	45,3	269,7	951,0	57,6	80,3
5 " 1929..	23,6	270,3	953,3	57,3	83,3
29 Aug. 1928..	35,3	343,6	891,4	48,9	74,3
31 Aug. 1927..	88,1	374,0	913,4	39,4	82,1

¹) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover F.R. notes en deposito's.

II. ZWEEDSCHE RIJKBANK. (In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Buitent. legoed en wissels	Zweed. sche en vreemde Staatsf.	Disconto's en Beleen. ¹	Circulatie	Rek. Crt.
14 Sept. '29	242,2	136,7	73,1	264,3	528,4	147,3
7 " '29	242,2	134,9	73,1	283,5	529,2	151,4
31 Aug. '29	242,3	133,6	73,1	288,8	549,0	148,9
24 " '29	233,3	141,6	73,1	258,7	488,5	165,6
17 " '29	233,4	138,9	73,1	272,5	503,2	162,7
10 " '29	233,4	136,5	73,1	260,5	502,2	149,9
3 " '29	233,5	139,5	73,1	284,0	527,1	154,4
27 Juli '29	233,6	134,2	73,1	254,7	476,5	170,0
20 " '29	233,6	134,1	73,1	271,8	485,5	178,8
13 " '29	233,6	125,7	74,1	290,8	500,2	181,8
6 " '29	233,7	118,8	81,7	331,5	515,5	198,3
29 Juni '29	233,7	119,3	81,8	360,6	560,0	214,7
22 " '29	233,8	116,0	81,8	327,6	508,2	210,7
15 Sept. '28	229,2	68,8	73,3	295,1	492,5	140,1
17 Sept. '27	220,9	152,2	71,9	236,7	487,8	119,3
25 Juli '14	105,8	115,6	28,0	92,4	206,2	68,2

¹) Vanaf 29 Oct. '27 excl. de voorschotten en kascredieten, die niet voor dekking beschikbaar zijn.

III. BANK VAN NOORWEGEN. (In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Tegoed in het buitent.	Effecten	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.
7 Sept. 1929..	146,8	45,8	21,4	251,6	311,1	87,7
31 Aug. 1929..	146,8	40,5	21,4	258,6	314,5	81,7
22 " 1929..	146,8	39,5	21,4	254,1	308,1	82,5
15 " 1929..	146,8	36,2	21,4	253,0	309,7	81,4
7 " 1929..	146,8	40,1	21,4	255,4	312,4	85,1
31 Juli 1929..	146,8	39,0	21,4	262,6	315,4	88,3
22 " 1929..	146,8	41,1	21,4	259,7	314,5	88,4
15 " 1929..	146,8	45,1	21,4	258,9	317,2	89,3
8 " 1929..	146,8	46,0	11,4	270,7	317,3	92,4
29 Juni 1929..	146,8	45,8	11,4	274,6	317,7	97,2
22 " 1929..	146,8	43,7	11,4	266,7	307,8	96,4
7 Sept. 1928..	146,9	40,0	9,3	264,6	311,7	91,7
7 " 1927..	147,2	26,9	26,7	284,6	321,9	110,4
22 Juli 1914..	52,4	65,7	8,9	79,3	120,8	10,7

IV. NATIONALE BANK VAN DENEMARKEN.
(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Pasmunt	Buitent. saldi, munt en wissels	Binnent. wissels bel. en cred.	Circulatie	Rek. Crt.
31 Aug. 1929..	172,5	7,4	104,2	85,2	360,6	47,6
31 Juli 1929..	172,5	7,6	93,0	94,5	351,4	56,0
29 Juni 1929..	172,6	7,6	86,7	86,6	365,8	56,7
31 Aug. 1928..	181,8	10,9	90,0	80,2	340,9	42,3
31 Aug. 1927..	182,2	13,0	63,1	119,2	343,4	19,0
30 Juni 1914)	75,6	6,6	—	—	159,8	4,8

¹) Wegens andere berekening niet vergelijkbaar.

V. BANK VAN SPANJE.

(In millioenen Peseta's.)

Data	Goud	Zilver	Staatsfondsen ¹	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.	
						Partic.	Staat
7 Sept. '29	2.565	713	585	2.098	4.398	914	405
31 Aug. '29	2.565	719	585	2.086	4.327	944	410
24 " '29	2.565	718	585	2.040	4.307	949	363
17 " '29	2.564	715	585	2.055	4.353	968	356
10 " '29	2.564	716	585	1.998	4.368	981	380
3 " '29	2.564	719	585	1.997	4.348	928	455
27 Juli '29	2.563	720	585	1.904	4.289	939	448
20 " '29	2.563	719	585	1.849	4.302	973	401
13 " '29	2.562	717	585	1.955	4.337	973	213
6 " '29	2.561	718	585	1.971	4.349	962	249
28 Juni '29	2.561	723	585	2.017	4.258	939	369
22 " '29	2.561	722	585	1.935	4.235	928	342
8 Sept. '28	2.609	700	586	1.953	4.346	944	222
10 Sept. '27	2.598	675	587	1.732	4.185	1.001	165
24 Juli '14	543,5	726,8	494,4	783,8	1919,0	497,9	

¹) Ten bedrage van 344 millioen, plus voorschot in rek.-crt. aan de schatk.

VI. ZWITSERSCHE NATIONALE BANK.

(In millioenen Francs.)

Data	Goud	Zilver	Gouddeviezen	Disconto's en Beleen. ¹	Circulatie	Rek. Crt. ²
14 Sept. 1929..	506,8	32,8	217,6	190,6	870,1	74,7
7 " 1929..	506,8	32,8	211,8	210,2	883,9	60,4
31 Aug. 1929..	506,9	33,2	210,1	209,3	911,0	50,7
23 " 1929..	506,9	34,2	209,8	186,7	843,5	71,1
15 " 1929..	507,0	34,3	205,2	197,1	848,6	82,0
7 " 1929..	507,2	34,2	216,6	213,8	868,2	75,5
31 Juli 1929..	507,2	34,4	216,9	217,9	900,1	67,1
23 " 1929..	496,8	35,3	217,6	193,3	834,0	79,6
15 " 1929..	496,9	34,9	225,0	185,8	848,1	88,8
6 " 1929..	496,0	36,6	254,2	207,6	869,0	97,0
29 Juni 1929..	496,1	36,9	265,3	214,8	897,5	100,8
22 " 1929..	496,1	39,2	258,8	177,2	812,4	128,1
15 Sept. 1928..	449,2	52,9	228,7	212,6	824,1	111,5
15 Sept. 1927..	443,1	67,0	41,6	409,7	806,4	150,6
23 Juli 1914..	180,1	18,9	—	107,8	267,9	105,2

¹) Sedert 31 Maart '28 zonder rek.-crt. saldi in het buitenland. Deze zijn met ingang van dien datum met den post buitenlandse wissels tot den post gouddeviezen samengesmolten.

²) Sedert 31 Mrt. '28 uitsluitend de dagelijks vervallende verplichtingen.

VII. OOSTENRIJSCH-NATIONALE BANK.

(Voornaamste posten in millioenen Schillingen.)¹)

Data	Goud ¹	Vreemd geld, deviezen en tegd. (ijh. buit.l.) ²	Andere edelvaluta	Disconto's en Beleen.	Voorschot ovd. Staat	Circulatie	Rek. Crt.
15 Sept. '29	168,6	222,3	377,7	197,5	109,6	953,3	125,3
7 " '29	168,6	227,4	380,8	204,6	109,6	980,5	112,8
31 Aug. '29	168,6	230,7	383,1	226,2	109,6	1046,3	74,3
23 " '29	168,6	222,6	371,4	200,3	109,6	916,5	158,8
15 " '29	168,6	218,3	365,5	217,3	109,6	957,8	124,0
7 " '29	168,6	214,9	363,5	224,9	109,6	976,6	107,3
31 Juli '29	168,6	216,6	364,8	246,9	109,7	1047,2	61,4
23 " '29	168,6	205,7	352,7	219,5	109,7	918,0	140,8
15 " '29	168,6	200,6	347,3	241,7	109,7	956,2	114,5
7 " '29	168,6	197,2	344,3	245,1	109,7	977,4	89,8
30 Juni '29	168,6	199,2	346,0	255,1	109,7	1.044,0	36,7
23 " '29	168,6	194,0	341,8	195,0	109,7	894,8	116,9
15 Sept. '28	134,5	300,4	327,7	82,1	166,4	915,0	97,9
15 Sept. '27	84,3	291,2	224,4	72,8	173,4	864,9	83,3

¹) 1 Schilling = 0.694 goudkronen = 10.000 papierkronen.

²) Als dekking der circulatie en saldi in rekg. crt. geldende, volgens art. 85 der Statuten.

VIII. NATIONALE BANK VAN HONGARIJE.

(In millioenen Pengö's. 1 Pengö = 12.500 Kr.)

Data	Goud	Vreemd geld, deviezen tegoed in het buitl. 1)	Binnen- wissels, ceelen en effecten	Voor- schot aan den Staat	Circu- latie	Rekg.-Courant	
						Staat	Partic.
15 Sept. '29	163	40	273	89	431	118	26
7 " '29	163	40	278	89	445	116	19
31 Aug. '29	163	40	293	89	480	98	20
23 " '29	163	39	283	89	413	137	43
15 " '29	163	36	304	89	435	107	21
7 " '29	163	38	304	89	458	92	16
31 Juli '29	163	37	326	89	491	135	19
23 " '29	163	29	306	91	395	135	15
15 " '29	177	11	318	91	411	132	13
7 " '29	177	14	343	91	435	138	14
30 Juni '29	177	17	381	92	463	144	21
23 " '29	177	17	349	92	388	196	14
15 Sept. '28	197	55	344	104	446	239	15
15 Sept. '27	197	83	280	115	431	264	12

1) Als dekking van biljetten en saldi in rekg.-courant geldende, volgens art. 85 der statuten. 2) Totaal Rekg.-courant.

IX. TSJECHOSLOWAAKSCHE NATIONALE BANK.

(In millioenen Tsjechoslow. Kronen.)

Data	Vorde- ring op den Staat	Goud en Zilver	Vreemd geld en tegoed in het buitl.	Discon- to's en belee- ningen	Circu- latie	Rek. Crt.
15 Sept. 1929	3.944	1.205	1.757	817	6.998	672
7 " 1929	3.945	1.205	1.774	961	7.222	626
31 Aug. 1929	3.950	1.205	1.757	953	7.500	345
23 " 1929	3.952	1.205	1.731	694	6.701	794
15 " 1929	3.955	1.205	1.708	874	6.853	772
7 " 1929	3.955	1.206	1.703	840	6.986	629
31 Juli 1929	3.961	1.207	1.696	918	7.321	425
23 " 1929	3.963	1.207	1.657	742	6.629	884
15 " 1929	3.966	1.207	1.699	781	6.916	757
7 " 1929	3.971	1.206	1.743	923	7.312	681
30 Juni 1929	3.974	1.206	1.781	861	7.612	415
23 " 1929	3.976	1.206	1.740	590	6.596	865
15 " 1929	3.989	1.206	1.711	582	6.706	737
15 Sept. 1928	4.178	1.158	2.000	385	7.056	1.003
15 Sept. 1927	4.638	1.057	2.025	88	6.878	1.252

X. ZUIDAFRIKAANSE RESERVEBANK.

(Voornaamste posten in duizenden Ponden.)

Data	Goud en Goud- cert.	Dis- conto's en beleen.	Waar- van Reg- papier	Circu- latie	Rek- Crt.	Alge- meen Dekkings perc. 1)
30 Aug. 1929..	7.901	9.255	286	9.533	6.794	48,2
23 " 1929..	7.774	8.160	288	8.103	7.516	49,8
16 " 1929..	7.694	8.613	288	8.377	7.232	50,4
9 " 1929..	7.697	8.625	288	8.909	6.505	49,8
2 " 1929..	7.830	9.325	270	9.647	6.477	48,4
26 Juli 1929..	7.669	8.862	160	8.460	7.728	47,9
19 " 1929..	7.651	8.980	172	8.270	7.378	49,5
12 " 1929..	7.804	8.808	162	8.605	6.931	49,5
5 " 1929..	7.319	9.446	214	9.234	7.140	45,5
28 Juni 1929..	7.747	8.735	151	9.636	6.709	48,0
21 " 1929..	8.047	8.305	225	8.241	7.673	50,1
14 " 1929..	7.851	7.989	225	8.476	7.299	49,5
7 " 1929..	7.715	8.600	225	9.032	6.892	48,7
31 Aug. 1928..	8.064	8.048	200	9.124	6.925	51,6
3 Sept. 1927..	8.039	7.957	1.658	8.492	7.965	50,0

*) Verhouding goud, goudcert. en pasmunt tegenover opeisbare schulden: bankbiljetten en deposito's. 1) Regeering plus bankiers.

XI. BANK VAN LITHAUEN. (In millioenen Lita's.)

Data	Goud	Zilver	Buitent. Devie- zen	Dis- conto's en Beleen.	Kapi- taal	Bank- biljetten in omloop	Depo- sito's
15 Sept. 1929	34,5	4,4	45,2	85,8	12,0	86,4	76,9
31 Aug. 1929	34,5	4,4	42,5	86,6	12,0	87,3	73,2
15 " 1929	34,4	4,4	88,8	86,5	12,0	84,4	72,4
31 Juli 1929	34,4	4,4	37,1	87,0	12,0	85,1	69,7
15 " 1929	34,4	4,4	37,8	87,4	12,0	82,7	73,8
30 Juni 1929	34,4	4,4	36,3	88,3	12,0	83,7	71,4
15 " 1929	34,4	4,4	37,0	84,3	12,0	81,4	70,4
15 Sept. 1928	34,2	4,4	41,5	83,7	12,0	81,3	74,3
15 Sept. 1927	32,4	4,9	35,8	61,3	12,0	84,2	45,8

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

1 October 1929.

Gedurende de vorige week was de stemming voor tarwe over het algemeen gedrukt met weinig kooplust en slechts met uitzondering van enkele dagen, waarop de prijzen aan de termijnmarkten in Noord- en Zuid-Amerika verhoogingen aanwezen, brokkelden de prijzen af. De verschepingen van tarwe uit Argentinië waren in de afgelopen week kleiner dan in de vorige en de stoomende voorraad is vrij aanmerkelijk afgenomen. Dit is niet alleen een gevolg van kleinere verschepingen, doch ook van groote aankomsten in bestemmingshavens, met name in Liverpool, waar zich zulke groote voorraden hebben gevormd, dat het nemen van bijzondere maatregelen noodzakelijk is geworden om voor de binnenkomende partijen opslagruimte beschikbaar te stellen. Deze groote voorraden hadden een druk uitgeoefend op de termijnmarkt te Liverpool, vanwaar op sommige dagen prijsverlagingen werden gemeld, terwijl de koersen uit Amerika den vorigen avond hooger waren gesloten. De Argentijnsche verschepingen zijn weder gedeeltelijk geschied ten koste van den zichtbaren voorraad in de uitvoerhavens, welke verder met 20 duizend ton is verminderd. Zooals gezegd, waren op enkele dagen de prijzen aan de termijnmarkten in Zuid- en in Noord-Amerika vaster. Dit was het gevolg van inkoop voor Britsch-Indische rekening van Noord-Amerikaansche tarwe en ongunstige weersberichten uit Australië en Indië. In Indië wordt geklaagd over droogte en men is van meening, dat importeurs in dat land spoedig verdere inkoop zullen doen, vooral van Australische tarwe van den nieuwen oogst. Ook van Japansche zijde wordt weder vraag voor Australische tarwe verwacht. De verhooging, welke tengevolge van de Indische inkoop van Amerikaansche tarwe en de oogstberichten uit Australië was teweeggebracht, heeft echter geen stand gehouden. Volgens de laatste berichten heeft het in verschillende streken van Australië flink geregend, vooral in het Zuiden en gedeeltelijk ook in het Noorden. De vooruitzichten in deze streken luiden gunstig. Ook uit het Oosten komen berichten over gunstigen regenval. De verkoopen van Noord-Amerikaansche tarwe naar Indië zijn niet door verdere zaken gevolgd en het is waarschijnlijk, dat Indië een proef zal willen nemen met de speciale Noord-Amerikaansche tarvesoort, welke werd gekocht. Ook uit Argentinië waren de berichten over de te velde staande tarwe op de meeste dagen der week gunstiger. Het weder is over het algemeen regenachtig gebleven en in de meeste tarweverbouwende gebieden is in meerdere of mindere mate regen gevallen. Alleen in gedeelten van Cordoba en de Pampa schijnt nog in onvoldoende mate regen gevallen te zijn. Niettegenstaande de verbeterde vooruitzichten zal men toch rekening dienen te houden met een kleinere tarwe-opbrengst in Argentinië, daar de tot voor kort heerschende droogte schade heeft teweeggebracht. Het zal echter nog geruimen tijd duren, vóór met enige zekerheid vastgesteld kan worden hoe groot deze schade is en velen meenen op niet meer dan een gemiddelde opbrengst te mogen rekenen. De prijzen aan de Argentijnsche termijnmarkten zijn in den loop der vorige week gedaald. Deze verlaging is eerst weder ingehaald, doch later ontstond een nieuwe verlaging, waardoor het slot te Buenos Aires, vergeleken bij een week geleden, voor den Octobertermijn 35 cent per 100 KG. lager was en voor Februari 40 cent. Te Rosario bedroeg de verlaging bij de vorige week vergeleken voor October 50 en voor Februari 35 cent per 100 KG. In Noord-Amerika trad ook eerst een verlaging in, welke eenige dagen later, toen de markt vaster liep, werd ingehaald, terwijl ze zelfs eenige dollarcenten steeg boven het slot van de vorige week. Later zijn de prijzen weder gedaald en ging de verhooging meer dan verloren. Vergeleken bij een week geleden sloot de Septembertermijn te Chicago $\frac{1}{4}$ dollarcent lager, de Decembertermijn $\frac{1}{4}$ dollarcent hooger per 60 lbs. Te Winnipeg was het verloop der prijzen ongeveer hetzelfde; alleen steeg de prijs op de dagen van vaste stemming minder dan te Chicago. Gisteren was het slot te Winnipeg voor October 3 dollarcent en voor December 2 dollarcent lager dan de vorige week. De aanvoeren van tarwe in de Vereenigde Staten en in Canada blijven van grooten omvang, vooral in het laatste land. Men ondervindt daar op het oogenblik de moeilijkheid om voor de aan de binnenlandsche markten aangevoerde tarwe in voldoende mate opslagruimte te verschaffen en de Canadeesche spoorwegen hebben een regeling getroffen, waarbij slechts een beperkt aantal wagons ter beschikking van binnenlandsche verzenders van tarwe worden gesteld. De vraag voor tarwe in Europa is verre van levendig en slechts als uitzondering

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	22/28 Sept. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	22/28 Sept. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	18.660	1.268.896	1.727.312	2.600	99.389	48.945	1.368.285	1.776.257
Rogge	1.467	157.787	163.963	—	400	—	158.187	163.963
Boekweit	75	15.252	13.387	—	640	—	15.892	13.387
Maïs	12.749	596.040	791.172	6.490	157.094	168.525	753.134	959.697
Gerst	2.724	335.104	299.320	—	3.294	7.836	338.398	307.156
Haver	7.893	154.770	147.052	—	2.746	383	157.516	147.435
Lijnzaad	—	108.202	142.944	10.400	258.276	278.924	366.478	421.868
Lijnkoek	3.131	174.990	147.249	—	450	1.184	175.440	148.433
Tarwemeel	3.721	65.665	80.369	845	21.235	27.766	86.900	108.135
Andere meelsoorten	695	15.206	9.813	—	—	—	15.206	9.813

komen groote zaken tot stand. De groote voorraden te Liverpool hebben er toe medegewerkt de vraag te verminderen, terwijl ook de verhooging van het disconto in Engeland mede de oorzaak is van de geringere vraag en de gedrukte stemming in Engeland en op het vasteland. Daarbij komt, dat in de meeste Europeesche landen oogsten van goeden omvang en van zeer goede kwaliteit zijn binnengehaald en dat die in Italië en Frankrijk zelfs buitengewoon groot zijn. Terwijl Argentijnsche afladers doorlopend vrij dringend aan de markt zijn met Argentijnsche tarwe, is dit met Noord-Amerikaansche tarwe niet het geval. Hoewel op het oogenblik de aanvoeren van tarwe in Noord-Amerika zeer groot zijn en zelfs moeilijkheden worden ondervonden met het beschikbaar stellen van berg, ruimte, zijn de opbrengsten in de Vereenigde Staten en in Canada dit jaar klein, waardoor de meeste houders meenen, dat Europa later in het seizoen in de markt zal moeten komen en betere prijzen zal betalen dan op het oogenblik zijn te maken. In de Vereenigde Staten worden houders van tarwe door de in het laatste voorjaar genomen regeeringsmaatregelen in de gelegenheid gesteld tegen matige rente hun voorraden te beleenen, zoodat ze niet tot volgens hun inzicht lage prijzen behoeven te verkoopen op een oogenblik, dat de Europeesche vraag gering is. In de meeste Europeesche landen is er een einde gekomen aan de lange periode van droogte. Alleen in Engeland wordt nog steeds warm en droog weer gemeld, behalve in het Noorden en het Westen, waar enkele regenbuitjes zijn gevallen. In Frankrijk heeft het flink geregend, van welken regen men gunstige gevolgen verwacht voor voederbieten. Van minder gunstigen invloed is dezen regen echter geweest voor nog op het veld staand graan. Het groote deel van den regen in Frankrijk is geweest, dat daardoor de boeren in staat zijn gesteld snel voort te gaan met het uitzaaïen van wintergraan. Ook in Duitschland kwam de regen, voor dat doel welkom, daar deze werkzaamheden, ten gevolge van de droogte, bemoeilijkt werden. De regen is echter te laat gekomen om nog van gunstigen invloed te zijn op late gewassen. In de Vereenigde Staten is in verschillende gedeelten van het wintertarwegebied gebrek aan regen ook oorzaak geweest van de vertraging van den uitzaaï. In andere streken evenwel vinden deze werkzaamheden goeden voortgang. De vroeg gezaaide wintertarwe staat er goed voor en de stand daarvan geeft op het oogenblik reden tot tevredenheid.

De vraag voor rogge blijft zeer beperkt. Omzetten in Duitsche rogge zijn gering. De voorraden van Duitsche rogge nemen snel toe en in vele gevallen gaan de boeren er

toe over rogge te gebruiken voor het voeren van hun vee. Verschepingen van rogge uit de Vereenigde Staten hebben in de vorige week niet plaats gevonden. De prijzen voor Amerikaansche rogge zijn te hoog om het doen van uitvoerzaken mogelijk te maken. Er deden zelfs geruchten de ronde, dat onderhandelingen plaats vonden over den uitvoer van Duitsche rogge naar Amerika, daar de prijzen van Duitsche rogge bij gebrek aan vraag zeer gedrukt zijn. Ook andere roggesoorten, zooals Hongaarsche en Donau hebben onder den druk van Duitsche rogge te lijden en slechts zeer sporadisch komen daarin zaken tot stand.

Verschepingen van Argentijnsche maïs waren in de vorige week kleiner dan in de voorafgaande. Die uit Zuid-Afrika waren grooter, doch de totale wereldverscheeping was in de vorige week aanmerkelijk kleiner dan in de daarvoorafgaande. De stoomende voorraad is ook vrij aanzienlijk verminderd. De stemming voor maïs is in het begin der afgelopen week vaster geworden en de prijzen aan de termijnmarkten in Argentinië ondergingen op de eerste dagen geregeld kleine verhoogingen. Daarna is weder een verlaging ingetreden en ging de verhooging meer dan verloren. Te Buenos Aires sloot de Octobertermijn 10 cent lager, de Decembertermijn was onveranderd. Te Rosario was het slot voor October 5 cent lager en voor December ook onveranderd. De in Argentinië gevallen regen was van goeden invloed op de conditie van het land voor de nieuwe uitzaai van maïs. Deze werkzaamheden werden vertraagd, tengevolge van de droogte en in vele streken was men daarmede zelfs opgehouden. Sedert zijn zij krachtig hervat kunnen worden. De omzetten in Plata-maïs waren in de afgelopen week niet groot en koopers waren over het algemeen terughoudend. Wat latere aflading betreft, ondervindt Plata-maïs sterk de concurrentie van Donau-maïs, welke ter verladung in de laatste maanden van dit jaar en in de eerste maanden van het volgende voorjaar in ruime mate werd aangeboden en waarin vooral op de eerste dagen der afgelopen week tot dalende prijzen groote zaken werden afgesloten. Plotseling is het aanbod van Donau-maïs verminderd, omdat het aan den Donau regende en waarschijnlijk ook, omdat verkoopers, nadat ze groote contracten hadden afgesloten, even wilden pauseeren. Tengevolge van het verminderde aanbod stegen de prijzen gedurende enkele dagen vrij aanmerkelijk, en was het hoofdzakelijk de tweede hand, welke verkocht tegen enkele dagen tevoren tot lagere prijzen gedane inkoop. In de laatste dagen der afgelopen week kwamen afladers van Donau-maïs weder aan de markt en daalden de prijzen tot ongeveer hetzelfde niveau als waarop ze vóór de verhooging

N.V.
INDUSTRIEEL DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM LONDEN BERLIJN PARIJS KOPENHAGEN

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 25.000.000.—

VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES f 13.400.000.—

Financiering van den afzet van industrieel producten.

stonden. De regen in de Balkanlanden is niet van langen duur geweest en daarna is het weder fraai weer geworden. De vooruitzichten van den maïsogst blijven in den Balkan gunstig en men rekent op groote opbrengsten van goede kwaliteit, welke spoedige verscheping na het binnenhalen van den oogst mogelijk zal maken.

De aanvoeren van gerst in Roemenië blijven van grooten omvang en belangrijke voorraden worden in de uitvoerhavens gevormd. De verschepingen waren in de afgelopen week vrij aanzienlijk kleiner dan in de vorige en men meent, dat dit toe te schrijven is aan het feit, dat de per Septemberafslading verkochte contracten zijn geleverd en het nog te vroeg is om de per October verkochte gerst te verladen. Een spoedige verhooging der uitvoeren wordt daarom verwacht. Het grootste gedeelte van de uit Roemenië uitgevoerde gerst heeft Duitsland tot bestemming, waar men vooral gerst als veevoeder gebruikt en aan Roemeensche gerst de voorkeur geeft. In verband met de groote verschepingen was de vraag voor gerst in Duitsland gedurende eenigen tijd zeer klein en ondervonden houders van stoomende partijen groote moeilijkheid deze van de hand te doen. Sedert is de vraag verbeterd en werden omstreeks het midden der vorige week veel betere prijzen betaald. Sedert is de stemming echter minder vast geworden en trad weder eenige verlaging in. Het zeer lage niveau van het begin der vorige week werd echter niet weder bereikt. In Amerikaansche gerstsoorten zijn de omzetten gering. De prijzen aan de termijnmarkt te Winnipeg zijn van dien aard, dat afladers niet met de Roemeensche gerstsoorten kunnen concurreren. De omzetten in Amerikaansche gerst bepalen zich dan ook in hoofdzaak tot verkoopen in de tweede hand, welke geregeld aanbiedt tot eenige guldens per last onder de prijzen, welke door de eerste hand worden gevraagd.

Gedurende de dagen dat de stemming voor granen over het algemeen vaster was, hebben Duitsche verkoopers van haver hun prijzen verhoogd. Koopers vonden echter geen aanleiding deze te betalen en gedurende die dagen bleven de omzetten dan ook beperkt. Later zijn de prijzen weder eenigszins gedaald en vonden ook nieuwe zaken van beperkten omvang plaats. De prijzen in Amerika zijn voor haver zoo hoog, dat niet alleen uitvoer naar Europa onmogelijk is, doch men heeft zelfs haver gehandeld van Noord-Duitsland naar Canada. Dit is wel geheel in strijd met den regel, dat Canada onder de groote uitvoerlanden van haver gerekend wordt, doch in dit jaar is de haveropbrengst van den nieuwen oogst in Canada klein en blijkbaar laat het rekenen om haver uit Noord-Duitsland in Canada te importeren. Van invloed op den prijs van Noord-Duitsche haver is deze verkoop niet blijvend geweest.

SUIKER.

De toon op de verschillende suikermarkten bleef ook de afgelopen week prijshoudend en de noteeringen konden over het algemeen aantrekken.

In Amerika hecht men o.a. ook waarde aan de nog steeds aanhoudende droogte in Europa, waarvan vooral de bietoogsten in Duitsland en Frankrijk te lijden zouden hebben.

De omzet in ruwsuiker was zeer beperkt, aangezien Raffinadeurs (ook in Europa) voor het oogenblik weder over voldoende voorraden beschikken. De verkoopcentrale in Cuba weigerde echter biedingen tot 2¼ d.c. & fr. New-York op basis van Cubasuiker.

Op de termijnmarkt te New-York trokken de prijzen aan en waren de slotnoteeringen: Oct. 2.31; Dec. 2.37; Mrt. 2.35; Mei 2.38 en Juli 2.44, terwijl de laatste noteering voor Spot Centr. 4.08 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 39.000 tons, de versmeltingen 50.000 tons tegen 61.000 tons in 1928 en de voorraden 623.000 tons tegen 354.500 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1929	1928	1927
	Ton	Ton	Ton
Cubaansche prod.	5.156.316	4.037.833	4.508.521
Consumptie	118.315	83.550	105.521
Weekontv. afscheephavens...	26.001	40.601	42.536
Totaal sedert 1 Jan.	4.591.626	3.459.366	3.903.055
Weekexport	103.563	74.282	60.117
Totale export sedert 1 Jan.	4.010.785	2.778.158	3.195.093
Voorraad afscheephavens....	550.606	682.254	721.228
Voorraad binnenland	476.610	494.917	499.945

In Engeland ging in effectieve ruwsuiker eveneens weinig om. Raffinadeurs verlaagden in het begin der week hunne prijzen met 3 d. om daarna twee keer den prijs met

3 d. te verhoogen, zoodat tenslotte hun product 3 d. duurder was.

De termijnmarkt was levendig en prijzen liepen tusschen 3 en 3¼ d. op. De slotnoteeringen op de ruwsuikermarkt waren:

Dec. Sh. 9/-; Mrt. Sh. 9/3; Mei Sh. 9/9; Aug. Sh. 10/0¼.

Op Java kwam nog eene kleine afdoening door de V.I.S.P. tot stand van Hoofdsuiker uit oogst 1929 tot f 12.

De prijzen op de markt voor tweedehands suiker liepen etwat terug en de laatste noteeringen waren: Sup. ready, Sept. en Oct. f 12.87½; Nov. f 13 en Hoofdsuiker f 12.

Het rendement van 150 fabrieken bedroeg per 15 September ruim 1½ pCt. minder dan verleden jaar.

Hier te lande opende de markt in vaste stemming en konden prijzen verder aantrekken in de verwachting van ongunstige Europeesche bietoogst-berichten door F. O. Licht. Winstnemingen deden de noteeringen toen ongeveer f ¼ inzakken, waarna echter weder een herstel intrad. De markt sloot vast op de volgende noteeringen: Dec. f 13¾—f 14; Mrt. f 14¾—f 14½; Mei f 14½—f 14¾. De omzet bedroeg deze week 6100 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.

Manchester, d.d. 25 September 1929.

De noteeringen voor Amerikaansche katoen hebben weinig fluctueerd en toonen zoo goed als geen verandering. Maandag werd een nieuw ginnersrapport gepubliceerd. Dit moest later op den dag verbeterd worden, tengevolge van een fout van 300.000 balen in het totaal aantal balen Georgia-katoen. Zodoende kwam het totaal op 3.353.000, tegen 2.501.000 op 23 September 1928 en 3.505.000 op 23 September 1927. In Liverpool bleef alles hetzelfde, en hoewel New-York door bovengenoemde vergissing gisteren duurder opende, was er bij sluiting weinig verandering. De aankomende partijen en de voorraden in de havenplaatsen zijn grooter dan een jaar geleden, hoewel de uitvoeren iets geringer blijken. Egyptische katoen heeft terrein verloren, hoofdzakelijk tengevolge van betere oogstcondities. In Liverpool is de vraag behoorlijk goed geweest. Verkoopen van loco-katoen bedroegen de vorige week 45.000 balen.

De markt voor Amerikaansche garens blijft rustig. De vraagprijzen van de spinners loopen nogal uiteen en het wordt moeilijker, om de productie van de hand te doen. In de grove soorten gaat slechts weinig om; doch in de grovere medio-nummers kwamen enkele betrekkelijk groote orders tot stand. Voor dhooty nummers bestaat eveneens veel vraag, doch de geboden prijzen zijn te laag om tot afsluiting te komen. Voor Egyptische soorten bestaat ook maar een matige belangstelling en wat er nog in om gaat, beperkt zich tot aanvulling van aflopende orders. In twist, weft of tweedraads gaat verder slechts heel weinig om.

De doekmarkt toont weinig verandering. Prijzen blijven vast. Enkele overzeesche markten toonen meer belangstelling. Voor wat Eng.-Indië betreft, zendt Calcutta de hoogste biedingen, maar van Bombay komen meer aanvragen binnien. Enkele weverijen deelden mede, dat zij meer verkochten, terwijl andere zoo goed als niets deden. Naar lichte stapels, hetzij dhooties, of goederen voor de bleekerijen of drukkerijen, schijnt het meeste vraag te zijn, hoewel de vraag zich thans ook uitstrekt tot enkele soorten fancies.

Liverpoolnoteeringen. Oost. koersen 17 Spt. 24 Spt. 18 Spt. 25 Spt. T.T. op Br.-Indië 1/5½ 1/5½ 1/5½ F.G.F. Sakellaridis 17,45 16,65 T.T. op Hongkong 1/11½ 1/11½ G.F. No. 1 Oomra 6,55 6,45 T.T. op Shanghai 2/3¼ 2/3½

KOFFIE.

De stemming bleef in de afgelopen week onveranderd kalm. De kost- en vracht-aanbiedingen van Santos liepen bij sommige afladers iets op en bleven bij andere onveranderd, doch in die van Rio kwam in het geheel geen verandering. De cif-prijzen van Robusta daalden in Indië voor de ordinaire ongewasschen soorten ¼ à ½ ct., doch bleven ongewijzigd voor de betere en ook voor de gewasschen Robusta f.a.q.

Aan de loco-markt werden de officieele noteeringen met 1 ct. verlaagd, waardoor Robusta kwam op 51 ct. per ½ KG. en Superior Santos op 59 ct. De afzet bleef zooals hij reeds zoo langen tijd was, dat wil zeggen: beperkt tot het hoognoedige.

Aan de termijnmarkt zakte de noteering voor September 1930 ¼ ct. en voor de andere maanden ¼ à ⅓ ct. in. Het Departement van Handel der Vereenigde Staten van Amerika heeft in den loop van September de volgende oogstberichten gepubliceerd. In Columbia zal de loopende oogst-grooter zijn dan de vorige, welke 2.795.000 balen heeft

bedragen (voor den loopenden wordt van particuliere zijde een cijfer genoemd, overeenkomende met 3.250.000 balen à 60 KG.). In *Guatemala* zijn de vooruitzichten voor den volgenden oogst gunstig, al is ook in enkele districten de regenval te gering geweest, en men raamt de opbrengst gelijk aan die van 1928/29 en wellicht zelfs nog iets grooter (1928/29 zal waarschijnlijk circa 675.000 balen opbrengen). In *Salvador* wordt geklaagd over slechte vraag, tengevolge waarvan de afdoening van het restant uit den ouden oogst, dat in Augustus op 45.000 balen werd geschat, bemoeilijkt wordt. De vooruitzichten voor den volgenden oogst zijn zeer goed. In *Nicaragua* zijn de vooruitzichten voor den volgenden oogst gunstig. Er wordt verwacht, dat ongeveer 265.000 balen voor uitvoer beschikbaar zullen komen. In *Ecuador* wordt de oogst van dit jaar kleiner verwacht dan de vorige, die 190.000 balen heeft opgebracht. In *Venezuela* wijzen de vooruitzichten voor den volgenden oogst tot nu toe op een opbrengst, ongeveer 30 pCt. kleiner dan die van den loopenden. In *Mexico* bedroeg de oogst van 1928 — 567.673 balen, waarvan 513.000 balen werden uitgevoerd. De met koffie beplante oppervlakte vermeerde het vorige jaar met bijna 10 pCt. *Haiti* belooft ook een zeer goeden oogst en nieuwe aanvoeren daarvan zijn in den loop van October te verwachten.

Volgens bericht uit New-York treedt ook Trinidad, zij het voorloopig slechts in zeer bescheiden mate, in de rij der koffie-produceerende landen. De uitvoer bedroeg in Januari tot Maart van dit jaar ruim 478.000 lbs. tegen 600 lbs. in 1928. Al is de uitgevoerde hoeveelheid voor de wereldmarkt natuurlijk ook nog zonder eenige beteekenis, toch kan het optreden van dezen nieuwen producent gerekend worden te behooren tot de bewijzen van de groote uitbreiding van de koffie-cultuur, waarop, dank zij de hoge prijzen als gevolg van de politiek van het Braziliaansche Koffie-Instituut, overal, waar het mogelijk is, wordt aangestuurd.

Volgens telegrafisch bericht uit Brazilië bedroeg de voorraad, in de binnenlandsche pakhuizen van den Staat Rio de Janeiro teruggehouden, op 31 Augustus 654.000 balen tegen 317.000 balen op 31 Juli.

Een gisteren ontvangen telegram meldde, dat de limiet van de dagelijksche aanvoeren uit het binnenland in de haven van Rio voor de eerste helft van October bepaald is op 11.154 balen tegen 9.838 balen in de tweede helft van September.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 94/- à 98/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 100/- à 103/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 66/3 à 69/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, October-verscheping, 33½ ct.; Beukoelen Robusta, October-verscheping, 34½ ct.; Mandheling Robusta, October-verscheping, 38 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, October-verscheping, 48 ct., alles per ½ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
30 Sept.	\$ 13,60	\$ 13,09	\$ 12,75	\$ 12,25
23 "	" 13,83	" 13,26	" 12,92	—, —
16 "	" 13,73	" 13,17	" 12,87	—, —
9 "	" 13,72	" 13,15	" 12,88	—, —

Rotterdam, 1 October 1929.

THEE.

De theemarkt gaf in de afgelopen week van een tragere stemming blijk. Ook voor de goedkoopere soorten, die in de beide voorafgaande weken nogal gevraagd werden, vermoedelijk tengevolge van het feit, dat men in Engeland is begonnen met verpakte thee voor 1 sh. aan het publiek aan te bieden.

Waarschijnlijk werd ook op de disconto-verhooving te Londen tot 6½ pCt. reeds geanticipeerd en werden ook hierdoor de theeprijzen gedrukt.

De vraag naar Java- en Sumatra-thee was bevredigend, doch de prijzen liepen ca. ½ tot ¾ d. lager.

Theeën van andere herkomst verloren dikwijls nog meer, t.w. tot 1 en 1½ d.

Wat voorverkoop betreft ging er eveneens weinig om, omdat verkopers niet tot afgeven bereid bleken op het lage niveau, waarop koopers bereid waren af te sluiten.

In Calcutta werden bij bevredigenden kooplust 35.000 kis-

ten verkocht tot vaste en zelfs iets hoogere prijzen, welke voor een deel aan verbetering van kwaliteit dienen te worden toegeschreven.

Amsterdam, 30 September 1929.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. In de afgelopen week is geen verbetering gezien. Waar nog eenige definitieve zaken kunnen worden gedaan, zijn de vrachten op een zoodanig laag peil, dat geenerlei belangstelling door reeders getoond wordt; er is ook geen enkel teken, dat op opleving wijst.

Van *Montreal* is de eenige afsluiting van deze week naar Europa gedaan, nl. 1/10 October naar de Middellandsche Zee tegen \$ 0.14 naar één, en \$ 0.14½ naar twee havens; wellicht kan deze afsluiting herhaald worden tegen \$ 0.00½ meer. Naar U.K. wordt 1/9 per qrt. genoteerd. *Montreal/Calcutta* is gedaan voor begin October tegen 22/6, dit kan herhaald worden.

Van de *Northern Range* is geenerlei vraag, terwijl van de *Gulf* gerapporteerd wordt, dat voor een gedeeltelijke lading van 22.000 qrts. ruimte geboekt werd, per begin October naar Londen tegen 2/9 per qrt. zwaar graan. Van de Golf naar Griekenland wordt voor handige booten per October 4/- tot 4/3 genoteerd.

Van de *North Pacific* is nog steeds geen vraag naar tramp-boat en het is op het oogenblik zelfs onmogelijk om ook maar een nominaal vrachtcijfer op te geven, alhoewel er niet aan getwijfeld behoeft te worden, dat reeders 27/6 van *Vancouver* naar U.K./Continent zouden willen acceptceeren, misschien nog zelfs lager. Lijnruimte per October werd geboekt tegen 20/- naar de gebruikelijke havens.

Suiker van West-Indië. Bevrachters hebben hunne pogingen om te verkoopen voortgezet, doch boeken geen succes tengevolge van de prijzen. Van *San Domingo* wordt geïnformeerd naar handige prompte tonnage naar U.K./Continent tegen 18/-. Mocht dit vaste vormen aannemen, dan kan gemakkelijk een passende boot verkregen worden. Op een informatie naar een Octoberboot voor 7500 ton van *Cuba* naar *Marseille* werd onmiddellijk een passende boot vast aangeboden tegen 18/6, zonder dat evenwel een tegenofferte gemaakt werd. De eenige definitieve zaak, die gedaan werd, betreft een prompte boot van 7500/7700 ton van *San Domingo* naar *Montreal* tegen \$ 0.17 per 100 lbs., dit kan herhaald worden, met een in verhouding iets hoogere vracht voor booten van handige grootte.

La Plata. De geringe verbetering in ons vorig rapport vermeld, had slechts een kort bestaan. De afgelopen week begon zeer kalm en de vrachten begonnen onmiddellijk te vallen. Werd in het begin nog 17/9 betaald voor begin October booten van de Bovenrivier naar U.K./Continent, aan het einde der week werd reeds tonnage in dezelfde positie aangeboden tegen 16/-, tegen welk cijfer dan ook een prompte boot gedaan werd.

Salpeter van de Westkust. Bevrachters blijven over het algemeen uit de markt, alleen belangstelling in handige booten per eind October/begin November tegen ongeveer 24/- naar *Bordeaux/Hamburg*. Bij den tegenwoordigen staat van de La Platamarkt kunnen booten van ongeveer 7000 ton ongetwijfeld verkregen worden tegen 22/6 tot 23/-.

Donau en Zwarte Zee. Een groot aantal afsluitingen van den Donau valt wederom te rapportceeren, doch opmerkelijke wijzigingen in de vrachtcijfers vonden niet plaats. Voor handige booten per October en Oct./November werd 18/6 betaald naar *Antwerpen* of *Rotterdam* en 19/- naar *Antwerpen/Hamburg* range en voor groote booten 3 d. minder. In sommige gevallen werd de optie U.K. gegeven tegen 1/3 boven de vracht naar *Antwerpen/Rotterdam*.

Zwarte Zee. Octoberbooten kunnen gedaan worden voor graan naar het Continent tegen 16/-. Van *Poti* werd een ertsloading gesloten naar het Continent tegen 14/-.

Middellandsche Zee. Slechts weinig ertsloadingen werden afgesloten, omdat reeders nu de voorkeur geven aan graan van den Donau.

Kolen van U.K. Deze markt had een zeer onregelmatig verloop in de afgelopen week. Tengevolge van de aanhoudende goede vraag van den Donau, zijn de vrachten naar de verschillende Middellandsche Zeehavens iets gemakkelijker geworden, daarentegen zijn de vrachten naar Zuid-Amerikaansche havens bepaald vaster, hetgeen natuurlijk aan de slechte La Platamarkt geweten moet worden.

Gezaagd hout van de Oostzee. De vrachten zijn iets gemakkelijker geworden. Van Nordmaling naar Amsterdam werd een lading van circa 1300 stds. afgesloten, November laden, tegen f 28, terwijl Zaandamsche bevrachters, nu de staking in Zaandam tot het verleden behoort, er in slaagden een paar groote booten van Zuid-Finland te sluiten tegen f 26.50.